

ÅRSRAPPORT 2017

Norges domstoler

Leders beretning

Norges domstoler > Domstoladministrasjonen > Publikasjoner > Årsrapport 2017 > Leders beretning

Av **Bård Tønder (styreleder)** og **Sven Marius Urke (direktør)**.

Domstolenes uavhengighet

I flere europeiske land er domstolenes uavhengighet nå truet. Slik er det ikke hos oss. Våre dommere opptre uavhengig og tilliten til domstolene øker fra år til år. I 2017 hadde domstolene høyere tillit i befolkningen enn andre offentlige institusjoner og slik har det vært i flere år. Dette er helt avgjørende for vårt demokrati og vår rettsstat.

Likevel er det gode grunner for at regjeringen i mandatet til den nye Domstolkommisjonen har satt søkelyset på hvordan domstolenes uavhengighet kan styrkes ytterligere. Det formelle rammeverket i Grunnlov og lov som skal ivareta domstolenes uavhengighet er ikke tilfredsstillende og bør oppdateres i forhold til de internasjonale standarder og normer som har utviklet seg.

Saksbehandlingstid

På tross av nedbemanning i domstolene forårsaket av regjeringens avbyråkratiseringsreform, klarer de fleste domstolene fortsatt å overholde saksbehandlingstidene satt av Stortinget. Dette skyldes sannsynligvis flere forhold; nedgang i antall straffesaker, økt

arbeidsinnsats og en viss effektivisering av arbeidsprosessene.

Flere og flere domstoler har imidlertid problemer med saksavviklingen. Antall ubehandlede saker i beholdning øker foruroligende. Dette gjelder særlig Borgarting lagmannsrett hvor beramningstiden for sivile saker ved årsskiftet 2017/18 var opp mot 18 måneder. Det er uholdbart og vil over tid kunne svekke tilliten til ankebehandlingen i Borgarting lagdømme.

Domstoladministrasjonen (DA) vil sette inn tiltak i de domstolene som er spesielt hardt rammet av avbyråkratiseringsreformen, blant annet ved å omdisponere midler. Dersom denne reformen fortsetter, vil det imidlertid bli nødvendig for Stortinget å slakke på kravene til saksbehandlingstid for domstolene.

Høy tiltro, men mye å ta fatt på

Selv om tiltroen til domstolene er stadig økende, kan vi ikke hvile på laurbærene. Utviklingen av domstolene må fortsette, særlig med tanke på økt bruk av teknologi for å støtte opp under det arbeidet som både dommerne og de ansatte utfører.

For at utviklingen av domstolene skal skje planmessig gjennomførte DA i 2017 en bred prosess for å utvikle en ny strategisk plan for domstolene – «Domstolene 2025». Strategien tar hensyn til de økonomiske utfordringer vårt land står overfor, den ivaretar behovet for økt brukerfokus og den fokuserer på de muligheter som teknologien vil gi oss fremover. Som ledd i prosessen mot ny strategisk plan ble det gjennomført et domstolleder møte i oktober 2017, hvor ledere i domstolene og DA deltok. Professor Rattsø gav forsamlingen en økonomisk realitetsorientering fulgt av innlegg fra ulike IKT-miljø om muligheter som ligger i fremtidig teknologi. Dette ble etterfulgt av involverende strategiarbeid, hvor sentrale tilbakemeldinger fra domstolen er at domstolene skal være mer fremoverlente, ta i bruk ny teknologi og jobbe for felles rutiner og løsninger. Domstolene har vært dypt involvert i utviklingen av strategien og den burde derfor være godt forankret blant både ledere, dommere og ansatte.

DA ser også den nye strategien som et innspill til

Domstolkommisjonen som nå har startet sitt arbeid og som skal levere sin utredning om tre år. Noen mener at vi i denne perioden bør avvete både små og store endringer. Det er vi ikke enige i. Utviklingen av domstolene må fortsette upåvirket av det som skjer i Domstolkommisjonen. Noen reformpause er det ikke anledning til.

Endringer i 2017

I 2017 bestemte Stortinget seg for at juryordningen skulle avvikles. Dette var en beslutning som DA anbefalte allerede i 2012.

Domstolene og DA ble mye involvert i denne prosessen på den politiske oppløpssiden og vi har hatt et utmerket rettspolitisk samarbeid med både regjeringen og Stortinget om denne viktige saken.

Nyttårsaften 2017 ble også siste dag for vielser i tingrettene. Fra 1. januar ble oppgaven overført til kommunene.

Fjordane tingrett og Sogn tingrett ble sammenslått til Sogn og Fjordane tingrett fra 1. juli 2017. I og med denne sammenslåingen dekker én tingrett hele Sogn og Fjordane fylke. Det var lokalpolitisk støtte for tiltaket som er i tråd med DAs strategi for konsolidering av domstolstrukturen.

Stortinget fulgte i 2017 opp regjeringens forslag om sammenslåing av de fire eksisterende tingrettene i Vestfold fylke til Vestfold tingrett. Vedtaket om sammenslåing hadde også her god forankring i de fire domstolene og i det lokalpolitiske miljøet. Sammenslåingen vil være gjennomført 1. januar 2019.

I 2017 ble felles ledelse etablert i mellom 10 jordskifteretter og 7 tingretter.

I 2017 ble også 100-års jubileet for den første norske nasjonale samlingen av samer («Tråante») markert i Trondheim. I denne forbindelse ble det ble organisert et seminar om hvordan domstolene behandler saker der samiske personer og det samiske samfunnsliv blir berørt.

I 2017 avsluttet DA 9 EØS-finansierte domstolprosjekter

I 2017 avsluttet DA 5 EØS-finansierte domstolprosjekter gjennomført i Polen, Romania og Litauen. Nye program er nå under utvikling. DA var i 2017 også involvert i utviklingen av domstolene på Vest-Balkan. Balkanprosjektene er finansiert av Utenriksdepartementet. Både dommere og ansatte i domstolene og DA har vært involvert i de internasjonale prosjektene.

Om domstolene i Norge

Norges domstoler > Domstoladministrasjonen > Publikasjoner > Årsrapport 2017 > Om domstolene i Norge

-
- [Domstolenes rolle i samfunnet](#)
 - [De alminnelige domstolene](#)
 - [Særdomstoler og andre domstollignende forvaltningsorganer](#)
 - [Oversikt over de alminnelige domstolene og jordskiftedomstolene per 31.12.2017](#)
 - [Domstoladministrasjonen](#)
 - [Domstoladministrasjonens styre](#)
 - [Antall ansatte og årsverk i domstolene i Norge i 2017](#)
 - [Tilsynsutvalget for dommere](#)
 - [Innstillingsrådet for dommere](#)
 - [Sidegjøremålsregisteret for dommere](#)
-

Domstolenes rolle i samfunnet

Domstolene er en av de tre statsmaktene vi har i Norge:

- Stortinget - den lovgivende makt
- Regjeringen - den utøvende makt

- Regjeringen - den utøvende makt
- Domstolene - den dømmende makt

Domstolene dømmer på bakgrunn av lovene Stortinget vedtar, og er de eneste som kan dømme til straff (Grunnloven § 96).

Domstolenes idé- og verdigrunnlag

Domstolene skal være uavhengige. De skal sikre og fremme rettssikkerheten og verne om rettssamfunnet, og skal til enhver tid ha høy tillit i samfunnet.

Arbeidet i domstolene skal være preget av kvalitet, integritet, respekt, service, åpenhet og effektivitet.

Selvstendighet og åpenhet

Domstolene og dommere skal være selvstendige i sin dømmende virksomhet, og ingen kan gi domstolene instruks om hvordan de skal håndtere en sak.

Siden det skjer en betydelig utøving av makt i domstolene, er det i et demokratisk samfunn viktig at det er stor grad av åpenhet og offentlighet.

Hva gjør domstolen?

Hovedoppgaven for domstolene er å løse rettslige tvister. Domstolene håndterer sivile tvister og straffesaker, og avgjør konkrete saker som blir brakt inn til retten. Domstolene tar aldri selv initiativ til å reise en sak.

Domstolene utfører også

- offentlig skifte (dødsbo, felleseie, konkurs)
- tvangsfullbyrdelse
- notarialforretninger

De alminnelige domstolene

Høyesterett

Norges øverste domstol, og utgjør sammen med Stortinget og Regjeringen landets øverste statsorganer. Høyesterett er en anke-domstol som behandler anker over avgjørelser truffet av lavere domstoler, både sivile saker og straffesaker og har myndighet på alle rettsområder. Høyesterett tar imidlertid ikke stilling til skyldspørsmålet i straffesaker.

Lagmannsrettene

Lagmannsrettene tar stilling til anker over rettsavgjørelser i sivile saker og straffesaker. Ankene kommer fra tingrettene i lagdømmet (geografisk område som består av flere tingretters domssogn), samt fra jordskifterettene.

Tingrettene

Tingrettene er første ordinære domstol. Her behandles både sivile saker og straffesaker. I Oslo er førsteinstansdomstolene faglig delt mellom Oslo tingrett og Oslo byfogdembete.

Særdomstoler og andre domstollignende forvaltningsorganer

Jordskiftedomstolen

Jordskiftedomstolen er en særdomstol som arbeider med saker etter jordskifteloven. Jordskifteretten er førsteinstans og lagmannsretten er ankeinstans.

Finnmarkskommisjonen og Utmarksdomstolen for Finnmark

Finnmarkskommisjonen skal kartlegge eksisterende bruks- og eierrettigheter som folk i Finnmark har ervervet på grunnlag av langvarig bruk.

» [Les mer om Finnmarkskommisjonen her.](#)

Utmarksdomstolen for Finnmark er en særdomstol som behandler de rettighetstvister som kan oppstå når Finnmarkskommisjonen har kartlagt bruks- og eierrettigheter.

» [Les mer om Utmarksdomstolen for Finnmark her.](#)

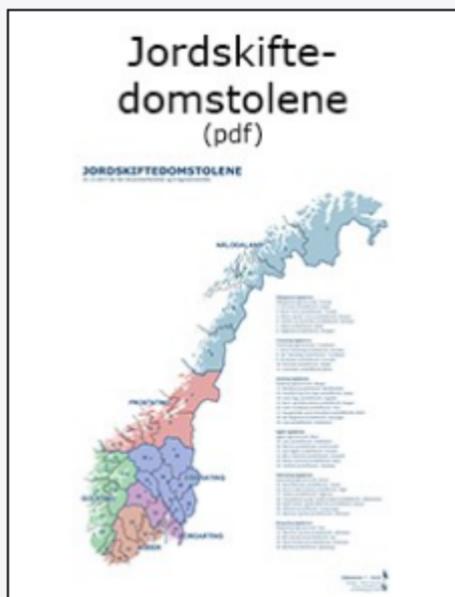
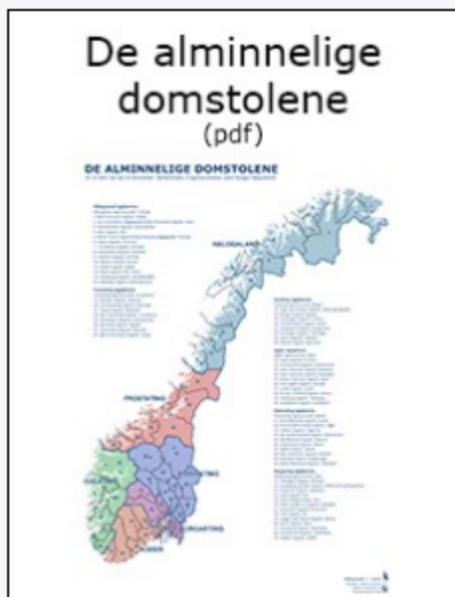
Ferlikerådet

Forliksrådet

Forliksrådet er det første leddet i rettssystemet for sivile saker. Det er en meklingsinstitusjon med begrenset domsmyndighet.

» [Les mer om Forliksrådet her.](#)

Oversikt over de alminnelige domstolene og jordskiftedomstolene per 31.12.2017

Domstoladministrasjonen

Domstoladministrasjonen er et selvstendig forvaltningsorgan med eget styre, og skal ivareta og støtte opp under domstolenes og dommernes uavhengighet, og skal arbeide for at virksomheten til en hver tid møter samfunnets krav og forventninger.

Domstoladministrasjonen (DA) har ansvaret for ressursfordeling til- og den sentrale administrasjonen av domstolene i Norge.

Ansvaret overfor domstolene omfatter blant annet

- økonomi
- organisasjonsutvikling
- kompetansetiltak
- kommunikasjonsarbeid
- drift og utvikling av IKT-systemer

DA har det overordnede administrative ansvaret for Finnmarkskommisjonen og Utmarksdomstolen for Finnmark, og en overordnet arbeidsgiverfunksjon for de alminnelige domstolene og jordskifterettene.

Ved utgangen av 2017 hadde Domstoladministrasjonen 90 ansatte fordelt på 89,7 årsverk.

Domstoladministrasjonens styre

I 2017 har det vært utskiftninger av i alt fire faste medlemmer og seks varamedlemmer. Styret er øverste myndighet for Domstoladministrasjonen, og skal påse at administrasjonen av domstolene skjer på en forsvarlig og hensiktsmessig måte. Styret skal behandle saker som er av viktighet for DA, herunder budsjettforslag for domstolene og DA, og fordeling av budsjettmidler innenfor rammer som er fastsatt av Stortinget. Styret skal i tillegg gi generelle retningslinjer for DAs virksomhet. Syv av styrets ni medlemmer utnevnes av Kongen i statsråd, to medlemmer velges av Stortinget.

Styret for perioden 1. august 2017 - 31. juli 2019 består av

- **Styreleder**, Bård Tønder, Høyesterettsdommer
Vara, Cecilie Østensen Berglund, Høyesterettsdommer
- **Nestleder**, Magni Elsheim, Førstelagmann
Vara, Inger Kjersti Dørstad, Tingrettsdommer
- **Medlem**, Rolf Selfors, Sorenskriver
Vara, Bjørnar Stokkan, Lagdommer
- **Medlem**, Oddmund Roalkvam, Jordskifterettsleder

- **Medlem**, Oddmund Røalqvam, Jordskifterettsleder
Vara, Arve Konstali, Jordskifterettsleder
- **Medlem**, Henning Harborg, Advokat
Vara, Anne Marit Pedersen, Advokat
- **Medlem** Marianne Abeler, Advokat
Vara, Ranveig Sem, Advokat
- **Medlem** Marit Nybakk, tidligere stortingsrepresentant
Vara, Karin Woldseth, tidligere stortingsrepresentant
- **Medlem** Sonja Iren Sjøli, tidligere stortingsrepresentant
Vara, Arne Lyngstad, tidligere stortingsrepresentant
- **Medlem** Bente Fanavoll Elverum, Administrasjonssjef
Vara, Anders Rasmussen, Rådgiver

Ledelsen består av

Direktør: Sven Marius Urke

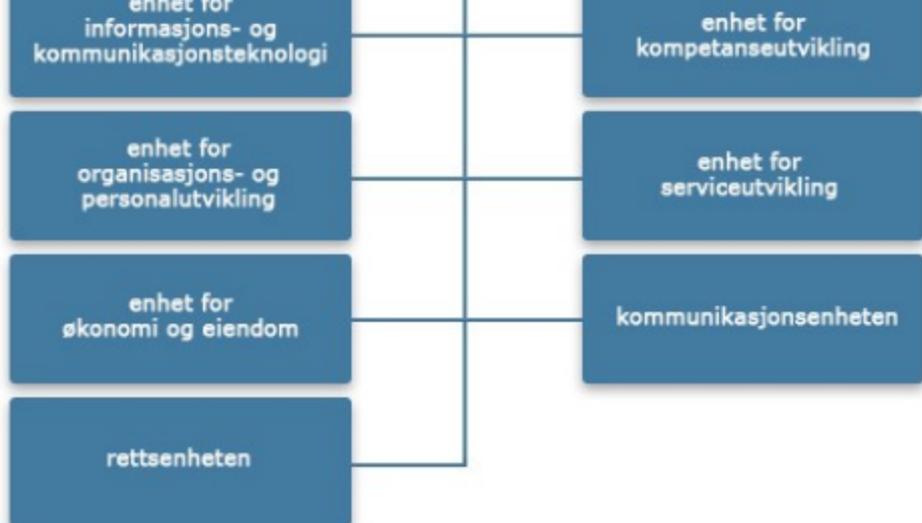
Avdelingsdirektører:

- enhet for informasjons- og kommunikasjonsteknologi: Olav Berg Aasen
- enhet for kompetanseutvikling: Kari Berget
- enhet for organisasjonsutvikling: Anne Mari Borgersen
- enhet for økonomi og eiendom: Jann Ola Berget
- enhet for serviceutvikling: Kersti Fjørstad
- kommunikasjonsenheten: Iwar Arnstad
- rettsenheten: Solveig Moen

Erling Moe var direktør for kommunikasjonsenheten frem til 31.10.2017.

Domstoladministrasjonens organisasjonskart

Antall ansatte og årsverk i domstolene i Norge i 2017

STILLINGSTYPE	Totalt antall	Totalt årsverk	KVINNER		MENN	
			Antall	Årsverk	Antall	Årsverk
Høyesterett - dommer	20	20,0	7	7,0	13	13,0
Høyesterett - utreder	27	27,0	12	12,0	15	15,0
Høyesterett - adm.personale	28	27,8	22	21,8	6	6,0
Lagmannsrett - dommer	174	171,9	71	70,3	103	101,6
Lagmannsrett - adm.personale	122	116,7	103	97,7	19	19,0
Tingrett - dommer	376	373,6	172	170,5	204	203,1
Tingrett - dommerfullmektig	150	150,0	99	99,0	51	51,0
Tingrett - adm.personale	710	677,0	621	590,1	89	86,9
Jordskifterett - dommer	81	81,0	11	11,0	70	70,0

Jordskifterett - dommere	81	81,0	11	11,0	70	70,0
Jordskifterett - ingeniør	83	81,3	17	16,5	66	64,8
Jordskifterett - jordskiftedommerfullmektig	4	4,0	2	2,0	2	2,0
Jordskifterett - adm.personale	57	52,9	56	52,2	1	0,7
Finnmarkskommisjonen	7	6,8	4	3,8	3	3,0
Domstoladministrasjonen	90	89,7	43	42,7	47	47,0
SUM	1929	1879,6	1240	1196,6	689	683,1

Ansatte i Oslo byfogdembete inngår i ovenstående sammenstilling for tingrettene

Tilsynsutvalget for dommere

Et disiplinærorgan som behandler klager på dommere. Utvalget er oppnevnt av Kongen i statsråd. Tilsynsutvalget omfatter alle fagdommere i jordskifterettene, tingrettene, lagmannsrettene og Høyesterett. Ordningen gjelder foruten de faste embetsdommere, også midlertidige dommere og dommerfullmektiger. Tilsynsutvalget består av to representanter for allmennheten, en advokat, to dommere fra de alminnelige domstolene og en jordskiftedommer.

» [Les mer om Tilsynsutvalget her.](#)

Innstillingsrådet for dommere

Innstillingsrådet er et eksternt, selvstendig og uavhengig organ. Dommere i Høyesterett, lagmannsrettene, tingrettene, jordskifterettene og Utmarksdomstolen for Finnmark, utnevnes av Kongen i statsråd etter innstilling fra Innstillingsrådet for dommere.

» [Les mer om Innstillingsrådet for dommere her.](#)

Sidegjøremålsregisteret for dommere

Sidegjøremålsregisteret er en oversikt over tillitsverv, investeringer

og annet som en dommer har ved siden av arbeidet.
Registeret gjør det lettere for parter/advokater å foreta undersøkelser rundt dommerens habilitet.

» [Les mer om Sidegjøremålsregisteret her.](#)

[Til toppen av siden](#)

Styring og kontroll

Norges domstoler > Domstoladministrasjonen > Publikasjoner > Årsrapport 2017 > Styring og kontroll

-
- [Ny strategisk plan - Domstolene 2025](#)
 - [Styrets arbeid i 2017](#)
 - [Rettsbygninger](#)
 - [Innkjøp og anskaffelser](#)
 - [Sikkerhet og beredskap](#)
 - [Informasjonssikkerhet](#)
 - [HMS og arbeidsmiljø](#)
 - [Rekruttere kvalifiserte dommere](#)
 - [Likestilling og mangfold](#)
 - [Lærlinger](#)
-

Ny strategisk plan - Domstolene 2025

I 2017 ble det satt i gang et arbeid med en ny strategisk plan, "Domstolene 2025", for å imøtekomme et behov for omstilling knyttet til tydeligere brukerfokus, en ny økonomisk realitet og en eksponentiell teknologisk utvikling. Arbeidet er gjennomført med bred forankring i domstolene og Domstoladministrasjonen.

Dette blir den første strategiske planen som omfatter domstolene og Domstoladministrasjonen samlet. Digitalt rettsliv er et sentralt utviklingsområde i planen, og med digitalisering og nye arbeidsmåter kan vi forenkle og forbedre rettsprosessen. "Domstolene 2025" vektlegger konkrete behov knyttet til domstolenes kjernevirksomhet, og de primære brukerne har derfor fått stor oppmerksomhet gjennom involvering av representanter for disse i planarbeidet.

Styrets arbeid i 2017

I 2017 ble det avholdt seks styremøter; fire møter i Domstoladministrasjonens lokaler, ett møte i Oslo tingretts lokaler og ett møte i tinghuset i Tromsø. Styret i plenum har gjennomført møter med Den norske Dommerforening, Tilsynsutvalget for dommere og lederne for Finnmarkskommisjonen og Utmarksdomstolen. Under studiebesøk i tinghuset i Tromsø i juni hadde styret møte med domstolledere og tillitsvalgte ved Nord-Troms tingrett, Hålogaland lagmannsrett og Troms jordskifterett.

» [Les saksframlegg og styreprotokoller fra styremøtene her.](#)

Rettsbygninger

I juni 2017 besluttet regjeringen rehabilitering av nårværende Bergen tinghus og leie av lokaler i et nabobygg, basert på kvalitetssikringen (KS1) av konseptvalgutredningen (KVU) for Bergen tinghus. Dette representerer en viktig milepæl på veien til en funksjonell og moderne rettsbygning for Bergen tingrett og Nord- og Midhordland jordskifterett.

Kvalitetssikringen (KS1) av konseptvalgutredningen for Stavanger tinghus ble slutført høsten 2017. KS1 bekrefter behovet for en ny rettsbygning for Stavanger tingrett og Sør-Rogaland jordskifterett, samt Gulating lagmannsretts virksomhet i Rogaland. Det forventes at regjeringen vil ta stilling til videre arbeid med prosjektet tidlig i 2018.

For Drømmen tinghus ble det utarbeidet et konseptvalgnotat (KV/N)

For Drammen tinghus ble det utarbeidet et konseptvalgnotat (KVN) i løpet av året. KVN bekreftet behovet for et nybygg for Drammen tingrett, Nedre Buskerud jordskifterett og Borgarting lagmannsretts virksomhet i Buskerud. Det forventes at regjeringen vil ta stilling til videre arbeid vedrørende Drammen tinghus tidlig i 2018.

I 2017 har Ofoten tingrett fått lokaler i et nybygg. Arealene omfatter 961 kvm fordelt på to rettssaler, møterom og kontorer for ansatte. I Skien er arealene for Agder lagmannsrett og Nedre Telemark tingrett utvidet med 1000 kvm. Tilleggsarealene omfatter kontorer som samler lagmannsrettens ansatte, tre nye rettssaler og flere megling/møterom for domstolene.

Hardanger tingrett har endelig fått en rettsal på Lofthus i nærheten av domstolens kontorlokaler. Dette vil bidra til en mer hensiktsmessig drift for domstolen som i tillegg har rettslokaler i Odda og Norheimsund.

Innkjøp og anskaffelser

I løpet av 2017 er det gjennomført syv større anskaffelser. Blant de største er avtalen med Norwegian for flyreiser. Dette er en avtale basert på et samarbeid mellom flere store offentlige virksomheter i Trøndelag. Det er også inngått en ny avtale for betalingsterminaler og kasseløsning for domstolene.

I 2017 deltok domstolene og Domstoladministrasjonen i fellesavtaler for reisebyråttjenester, kjøp av forbruksmateriell (kontorrekvisita) og internrevisjonstjenester. Vi deltar for øvrig i relevante statlige fellesavtaler som er inngått av Statens innkjøpscenter. Det forventes at fellesavtalene gir bedre økonomiske vilkår og reduserer ressursbehovet på innkjøps- og anskaffelsesområdet.

Sikkerhet og beredskap

Grunnsikring

I 2017 har domstolene arbeidet videre med å få på plass grunnsikringen og sin beredskapsdokumentasjon. De fleste har nådd målet, men noen domstoler har også et forbedringspotensial.

I 2017 var det kun tre domstoler som opplyste at de ikke har noe sikkerhetsdokumentasjon på plass, mot ti domstoler i 2016.

E-læring innen grunnleggende HMS og Sikkerhet og beredskap for nye ledere, sikkerhetsledere og verneombud ble gjennomført for andre gang i 2017. Tiltaket videreføres i 2018, og skal bidra til å bygge en felles forståelsesplattform, og derav støtte opp under byggingen av en felles sikkerhetskultur.

Et av målene for arbeidet med sikkerhet og beredskap, er at domstolene skal få på plass et minimum av grunnsikring. I grunnsikringen inngår også å få på plass nødvendig beredskapsplanverk og øvelser. Det har skjedd en merkbar forbedring på dette området i 2017 i forhold til tidligere år.

67 prosent av domstolene har nå overfallsalarm i ekspedisjonene, og 64 prosent har overfallsalarm i alle rettsaler. For domstoler uten egne rettslokaler, er det ikke aktuelt med faste overfallsalarmer utenfor kontorstedet. Domstolene har begynt å øke sin øvelsesfrekvens og variere type øvelser, noe som bidrar til økt bevissthet og økt beredskapsnivå. Kun 18 prosent har ikke avholdt noen form for øvelse i løpet av 2017.

Sikkerhetskontroll

Oslo tinghus fikk innført permanent sikkerhetskontroll våren 2017. Fra oppstart til 01.01.2018 er det foretatt 15 beslag av ulike kniver, stikkvåpen, ammunisjon og slagvåpen. I løpet av januar 2018 er det allerede gjort seks beslag.

Tilbakemeldinger fra brukerne av domstolen, viser at over 90 prosent er meget fornøyd med sikkerhetskontrollen. Det er et klart behov for sikkerhetskontrollen, og den sørger for at uønskede gjenstander ikke blir tatt med inn i rettslokalene.

Gjennom satsningsforslaget for 2019, signaliserer Domstoladministrasjonen at vi nå vil arbeide for innføring av permanent sikkerhetskontroll i tinghusene i Bergen og Trondheim. I løpet av 2018 forventes det at en lov hjemmel som vil gi

Domstoladministrasjonen forskriftsmyndighet til å opprette og drifte permanente sikkerhetskontroller, blir vedtatt.

Overfallsalarmer

På senhøsten 2016 spurte Domstoladministrasjonen Politidirektoratet (POD) om å få tilknyttet alle domstolenes overfallsalarmer til politiets nye operasjonssentraler. I mars 2017 kom svaret fra POD om at de ikke ønsker en slik tilknytning, da de ikke ønsker at operasjonssentralene skal være alarmsentraler.

Resultatet er at de fleste domstoler nå må rute sine overfallsalarmer gjennom et vaktsselskap. Responsen fra politiet på en alarm vil være den samme som tidligere. Responstiden kan bli enda raskere ved at vaktsselskapene har en dedikert direktelinje inn til operatørene på sentralen. Politiet trenger ikke bruke ekstra tid på å lokalisere alarmutløser via en alarmtavle.

Informasjonssikkerhet

I løpet av 2017 har Domstoladministrasjonen håndtert hendelser knyttet til skadelig programvare (kryptovirus). Dette skjedde samtidig med at det ble jobbet med omlegging av IKT-driften til ny tjenesteleverandør. Som ledd i den nye driftsavtalen er det etablert flere sikkerhetstiltak både av teknisk og organisatorisk art. Arbeidet med sikkerhetstiltak foregår i en kontinuerlig prosess med bakgrunn i risikovurderinger som avstemmes med hva virksomheten til enhver tid definerer som akseptabel risiko, og sammenfattes for øvrig med annet sikkerhetsarbeid i domstolene og Domstoladministrasjonen.

Arbeidet med informasjonssikkerhet tar utgangspunkt i virksomhetens strategi, med mål om å understøtte og sikre alt arbeid i domstolene.

HMS og arbeidsmiljø

Totalt sykefravær for domstolene og Domstoladministrasjonen var i 2017 på 4,1 prosent (3,9 prosent i 2016). En sammenligning med årene 2010 til 2017 viser en positiv trend med redusert sykefravær, mens de to siste årene, 2015 og 2016, viser en svak økning i

mens de to siste årene, 2015 og 2016, viser en svak økning i sykefraværet.

Indikasjonen er at domstolene arbeider godt med eget HMS- og arbeidsmiljøarbeid. Det har vært en positiv utvikling, og 95 prosent av domstolene oppgir at de benytter rutine for registrering og håndtering av avvik. På enkelte områder er det behov for forbedringer. Hos noen domstoler er det enkelte mangler knyttet til internkontrollforskriften, og spesielt handler dette om handlingsplan- og revisjonsarbeid.

Hovedarbeidsmiljøutvalget (HAMU) for domstolene og Domstoladministrasjonen følger også utviklingen knyttet til at det rapporteres om økte utfordringer og konsekvenser tilknyttet budsjettreduksjoner og bemanningsreducerende tiltak. I hovedtrekk rapporterer domstolene om økende arbeidsbelastning og økte saksbehandlingstider. Domstolene har også oppgitt ulike former for organisatoriske og psykososiale tiltak som har til hensikt å redusere de negative konsekvensene. HAMU opprettholder fokuset i 2018.

I 2017 ble sentral HMS-håndbok revidert, og den er i fornyet utgave tilpasset e-læringen for HMS grunnopplæringen. Retningslinjen for vold og trusler ble også i 2017 revidert og forenklet, og i tillegg ble det utarbeidet en egen veileder for håndtering av denne typen hendelser.

Rekruttere kvalifiserte dommere

Domstoladministrasjonen har ansvaret for å sikre tilfanget av gode søkere til utlyste dommerstillinger. Det gjør vi ved å utforme annonser og kunngjøre disse i flere ulike kanaler. Vi arbeider også med å bevisstgjøre og aktivere domstolledere i rekrutteringsarbeidet. I samarbeid med Innstillingsrådet for dommere gjennomføres kompetansebyggende tiltak for å utvikle kvaliteten på rekrutterings- og seleksjonsarbeidet.

Likestilling og mangfold

Det er stor overvekt av kvinner i saksbehandlerstillingene i domstolene, og overvekt av menn blant jordskifteingeniørene og i

dømmende stillinger. For rådgivere og administrative ledere, er det overvekt av kvinner. Det er relativt lav turnover i administrative stillinger i domstolene. Dette tilsier at en endring i kjønnsfordelingen vil måtte ta tid, uavhengig av hvilke tiltak som settes inn.

I dialog med domstolene og gjennom ulike kompetansetiltak innenfor ledelse, arbeidsmiljø og rekruttering, blir likestilling og mangfold løftet frem som et sentralt tema. Ved rekruttering synliggjør vi et ønske om mangfold, blant annet gjennom økt andel ansatte med innvandrerbakgrunn og med nedsatt funksjonsevne.

Domstolene rapporterer om en bevissthet rundt regelverk og holdninger for å fremme likestilling og hindre diskriminering. Innslaget av antallet medarbeidere i domstolene med innvandrerbakgrunn er forholdsvis størst i folkerike strøk og i de store byene.

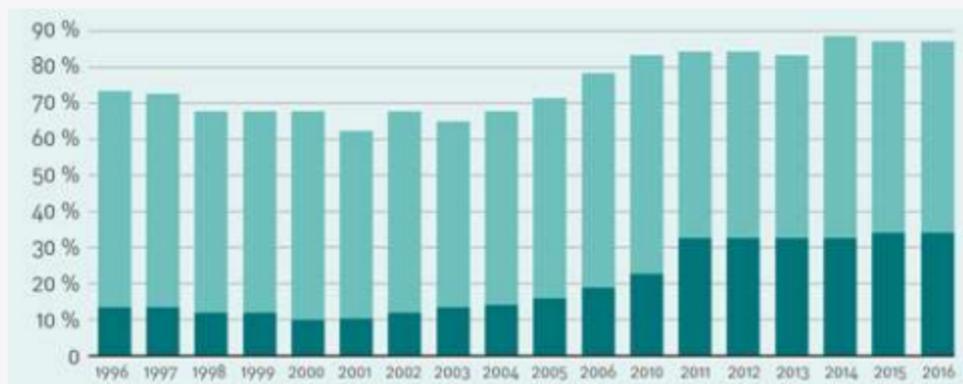
Lærlinger

Det er totalt tilsatt 13 lærlinger; to innen IKT-servicefaget og øvrige innen Kontor- og administrasjonsfaget. I løpet av året ble det gjennomført en felles samling for lærlingene. Gjennom året ble det jobbet aktivt for å opprette lærlingeplasser, både i Domstoladministrasjonen og i domstolene.

[Til toppen av siden](#)

Nøkkeltall 2017

Norges domstoler > Domstoladministrasjonen > Publikasjoner > Årsrapport 2017 > Nøkkeltall 2017

- [Rekordhøy tiltro til domstolene](#)
- [Innkomne saker til tingrettene og Oslo byfogdembete](#)
- [Saksavvikling i tingrettene og Oslo byfogdembete](#)
- [Saksavvikling i lagmannsrettene](#)
- [Saksbehandlingstid i tingrettene og Oslo byfogdembete](#)
- [Saksbehandlingstid i lagmannsrettene](#)
- [Antall ansatte i domstolene og domstoladministrasjonen \(DA\)](#)
- [Utvalgte hovedtall fra årsregnskapet 2016 og 2017](#)

Rekordhøy tiltro til domstolene

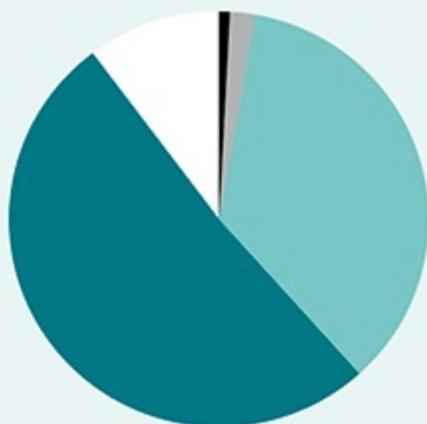
Innbyggernes tillit til norske domstoler er høyere enn noen gang. Ni av ti har svært eller ganske stor tiltro til domstolene. Det viser den årlige tiltrouundersøkelsen for domstolene.

I følge undersøkelsen er det generelt høy tiltro til sentrale samfunnsinstitusjoner i Norge. Domstolene kommer også i 2017 ut helt på topp.

38 prosent svarer at de har svært stor tiltro til domstolene, høyere enn noen gang siden undersøkelsen startet i 1996. Det er også tre prosent flere enn i 2016, seks prosent flere enn i 2011, 19 prosent flere enn i 2006 og 28 prosent flere enn i 2001.

Andelen som svarer at de har ganske stor tiltro til domstolene er 51 prosent. Til sammen svarer altså 89 prosent at de har tiltro til domstolene. Det er også det høyeste tallet noensinne og hele ti prosent høyere enn for ti år siden.

Tiltro til domstolene 2017

Tiltro til domstolene 1996–2017

Fordeling av innkomne saker til tingrettene og Oslo byfogdembete i 2017

Totalt kom det inn 89 281 saker. Oversikten viser kun antall saker og ikke hvor arbeidskrevende de ulike type sakene er.

Tvangssaker
22 579

Tvistesaker
15 532

Meddomsrettsaker 13 896				
	Tilståelses- pådømmelser 10 071	Fenglings- forlengelser 7 866		
Konkurs 11 774	Førstegangs- fengsling 4 051	Gjelds- ordning 1 691	Skifte 1 521	Skjønn 300

Saksavvikling i tingrettene og Oslo byfogdembete

Sakstype tingrettene	ANTALL SAKER (prosent angir endring fra 2016):			Antall domstoler utenfor mål for saksbehandlings- tid i 2017 (2016)
	Innkomet	Behandlet	Beholdning	
Sivile tvistesaker	15 537 [-5 %]	15 774 [-5 %]	7 392 [-3 %]	16 (14)
Straffesaker				
Enedommersaker	52 240 [2 %]	52 168 [-4 %]	1 779 [-1 %]	0 (1)
Meddomsrettssaker	13 897 [-10%]	14 395 [-4 %]	3 675 [-13 %]	27 (25)

» [Les mer om saksavvikling i domstolene her](#)

Saksavvikling i lagmannsrettene

Sakstype lagmannsrettene	ANTALL SAKER			Antall domstoler utenfor mål for saksbehandlingstid i 2017 (2016)
	Innkomet	Behandlet	Beholdning	
Anke over dom i sivile saker	1977 (-7 %)	1987 (-3%)	1066 (-2 %)	2 (1)
Fagdommersaker	281 (-7 %)	308 (-7 %)	105 (-9 %)	6 (6)
Meddomsrett – begrenset anke	192 (-12 %)	178 (-17 %)	87 (26 %)	6 (6)
Meddomsrett – bevisanke	342 (-8 %)	372 (-7 %)	216 (-5 %)	6 (6)
Lagrettesaker	355 (6 %)	344 (20 %)	188 (02 %)	6 (6)

» [Les mer om saksavvikling i domstolene her](#)

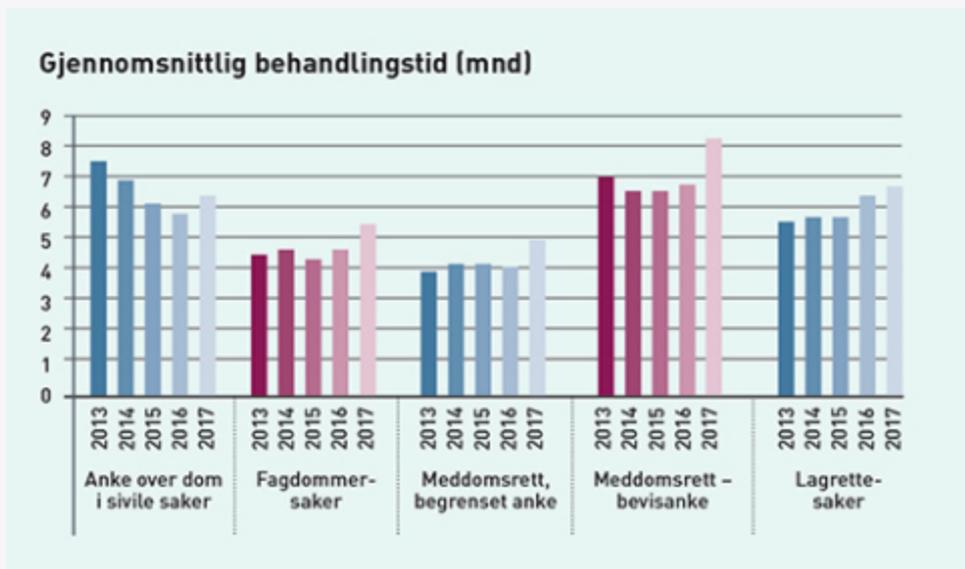
Saksbehandlingstid i tingrettene og Oslo byfogdembete

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid (mnd)

» [Les mer om saksavvikling i domstolene her](#)

Saksbehandlingstid i lagmannsrettene

» [Les mer om saksavvikling i domstolene her](#)

Antall ansatte i domstolene og Domstoladministrasjonen (DA)

STILLINGSTYPE	Totalt antall	Totalt årsverk	KVINNER		MENN	
			Antall	Årsverk	Antall	Årsverk
Høyesterett - dommer	20	20,0	7	7,0	13	13,0
Høyesterett - utreder	27	27,0	12	12,0	15	15,0
Høyesterett - adm.personale	28	27,8	22	21,8	6	6,0

Lagmannsrett - dommer	174	171,9	71	70,3	103	101,6
Lagmannsrett - adm.personale	122	116,7	103	97,7	19	19,0
Tingrett - dommer	376	373,6	172	170,5	204	203,1
Tingrett - dommerfullmektig	150	150,0	99	99,0	51	51,0
Tingrett - adm.personale	710	677,0	621	590,1	89	86,9
Jordskifterett - dommer	81	81,0	11	11,0	70	70,0
Jordskifterett - ingeniør	83	81,3	17	16,5	66	64,8
Jordskifterett - jordskiftdommerfullmektig	4	4,0	2	2,0	2	2,0
Jordskifterett - adm.personale	57	52,9	56	52,2	1	0,7
Finnmarkskommisjonen	7	6,8	4	3,8	3	3,0
Domstoladministrasjonen	90	89,7	43	42,7	47	47,0
SUM	1929	1879,6	1240	1196,6	689	683,1

Utvalgte hovedtall fra årsregnskapet 2016 og 2017

	2016	2017
Antall årsverk	1 813	1 794
Samlet tildeling (inkl. regelstyrte poster)	Kr 4.595.397.555	Kr 4.857.718.000

Driftskostnader	Kr 2.288.044.000	Kr 2.533.854.00
Lønnsandel av driftsutgifter	68 %	70,6 %

Del VI. Årsregnskap 2017

Ledelseskommmentar årsregnskapet 2017

Formål

Domstoladministrasjonen (DA) ble opprettet i 2002. Fra 1.1.2014 innførte DA og domstolene ny standard kontoplan og periodisert virksomhetsregnskap i henhold til statlige regnskapsstandarder slik det framgår av prinsippnoten til årsregnskapet. I den sentrale rapporteringen til statsregnskapet benyttes fortsatt kontantprinsippet. DA er administrativt ansvarlig for Høyesterett, lagmannsrettene, tingrettene, Oslo byfogdembete, jordskiftedomstolene, Finnmarkskommisjonen og Utmarksdomstolen for Finnmark. Årsregnskapet utgjør del VI i årsrapporten.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og Økonomiregelverket i Staten. Domstoladministrasjonen mener regnskapet gir et dekkende bilde av disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Vurderinger av vesentlige forhold

I 2017 har domstolene samlet disponert tildelinger på utgiftssiden kr 2 594 304 000 på de ordinære driftskapitlene, og kr 2 253 978 000 på de regelstyrte postene. I tillegg er det mottatt belastningsfullmakter på totalt kr 9 136 000, jf. bevilgningsrapporten og note A.

Kapittel 0061, post 01 Høyesterett viser en mindreutgift på kr 961 389, som søkes overført til neste år på post 01 iht. beregninger i note B.

Kapittel 0410, post 01 Domstolene viser en mindreutgift på kr 49 117 719, som i tillegg til merinntekter på kapittel 3410, post 02 og 03 gir tingretter og lagmannsretter en samlet mindreutgift på kr 51 256 345. Den samlede mindreutgiften søkes overført til neste år på post 01 iht. beregninger i note B. Mindreutgiften skyldes blant annet 11 mill. kr relatert til overførte bevilgninger til forprosjekt for nytt tinghus i Drammen, som enda ikke er igang satt pga. krav til utredninger fastsatt av JD. Videre er kostnadsbelastningen i enkelte IKT-prosjekter forsinket. I hovedsak gjelder dette Digitale Domstoler, hvor nærmere 18 mill. kr av 2017-bevilgningen først belastes i 2018. For prosjektet nye saksbehandlingsløsninger i domstolene ble 4,5 mill. kr av 2017-bevilgningen først belastes i 2018.

Kapittel 0411, post 01 Domstoladministrasjonen viser en merutgift på kr 3 611 681, men etter merinntekter på kapittel 3411, post 03 har Domstoladministrasjonen en mindreutgift på kr 1 660 525 som søkes overført til neste år.

Kapittel 0410, post 22 Vernesaker/sideutgifter, jordskiftedomstoler viser en mindreutgift på kr 4 485 938. Beløpet søkes ikke overført til neste år, da restbeløp er overført balansen ved årsavslutning. Jordskifterettene har hjemmel til å kreve inn sideutgifter i visse saker. Sideutgiftene skal dekke det tekniske arbeidet i disse sakene. Utgiftene føres i egne saksregnskap, og utgifter og inntekter skal balansere når saken er avsluttet, selv om dette kan gå over flere år.

Det er krevd inn kr 219 769 381 i gebyrer i alminnelige domstoler og jordskiftedomstolene jf. note 1. For kapittel/post 3410/01 «Rettsgebyr alminnelig domstol» er Gebyrsentralen ved Brønnøysundregistrene gitt fullmakt til å inntektsføre om lag 111 mill. kroner i 2017. Dette fremkommer ikke i domstolenes regnskap.

På eiendelssiden viser balansen at bokført verdi på immaterielle eiendeler (programvare) har økt med ca. 8 mill. kroner. Tilgangen er større enn avskrivningene de siste 12 måneder, med samlet investering på 41,5 mill. kroner og med 33,8 mill. kroner i avskrivninger. For varige driftsmidler som inventar og IKT-utstyr har

Årsregnskap 2017

det vært en nedgang i bokført verdi på ca. 9 mill. kroner. Dette kommer av at tilgangen har vært lavere enn avskrivningene de siste 12 måneder. Tilgangen på varige driftsmidler har i 2017 har vært på 20,2 mill. kroner og avskrivninger på 28,9 mill. kroner.

Artskontorrapporteringen viser at rapporterte utgifter til drift og investeringer summerte seg til kr 4 330 593 010. Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter beløp seg til kr 1 930 984 836. Det ble i 2017 utbetalt kr 58 920 568 til ulike investeringer, som er finansiert ved bruk av tildelte midler på post 01. Investeringene er redusert med ca. 11 mill. kroner fra 2016.

Mellomværende med statskassen utgjorde pr 31.12.2016 kr -107 859 661. Oppstillingen av artskontorrapporteringen viser hvilke eiendeler og gjeld mellomværende består av.

Tilleggsopplysninger

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for Domstoladministrasjonen. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per d.d. og revisjonsberetningen antas å foreligge i løpet av 2. kvartal 2018.

Trondheim, 23. april 2018

Svein Marius Urke

Direktør

Domstoladministrasjonen

Aktiviteter og resultater

Norges domstoler > Domstoladministrasjonen > Publikasjoner > Årsrapport 2017 > Aktiviteter og resultater

Digitalisering i domstolene

Norges domstoler > Domstoladministrasjonen > Publikasjoner > Årsrapport 2017 > Aktiviteter og resultater > Digitalisering i domstolene

-
- [Domstolene skal bli mer digitale](#)
 - [Flere har tatt i bruk Aktørportalen](#)
 - [Robust saksbehandlingssystem](#)
 - [Drift av IKT](#)
 - [Raskere IKT-hjelp](#)
-

Domstolene skal bli mer digitale

I 2017 startet prosjektet Digitale domstoler opp for fullt. Prosjektet skal realisere ambisjonen om en heldigital og sømløs rettsprosess for de største førsteinstansdomstolene, lagmannsrettene og høyesterett.

Prosjektet har en varighet på 6 år (2017 - 2022) og har et estimat på 240 millioner kroner. Når alle tiltak er gjennomført er det estimert at domstolene kan oppnå en årlig nettogevinst på kr 36 millioner kroner.

I tillegg vil det være store kvalitative gevinster for domstolene og

andre aktører gjennom blant annet

- redusert risiko for manuelle feil
- gjenbruk av data og informasjon
- økt sporbarhet og sikkerhet
- forbedret statistikkgrunnlag og styringsinformasjon
- bedre tilgjengelighet på data og dokumenter for domstolen og deres brukere

De viktigste målene er god ressursutnyttelse, og tilgjengelige tjenester og informasjon.

For å oppnå dette utvikler vi løsninger og tjenester innenfor to hovedgrupper:

1. **Elektronisk samhandling**

Gjøre informasjon tilgjengelig ved å tilby digitale måter å samhandle på

2. **Nye arbeidsmåter**

Utvikling av saksbehandlingsløsninger og -prosesser for å støtte nye digitale arbeidsmåter

Disse aktivitetene og leveransene hadde særlig fokus i 2017:

• **Elektronisk samhandling**

ESAS-prosjektet, som skal sikre en elektronisk samhandling mellom domstolene, politi/påtalemyndigheten og kriminalomsorgen, er godt i gang. En ny teknisk løsning vil implementeres i løpet av kort tid og samtlige prioriterte leveranser skal være utviklet og implementert innen oktober 2018.

• **Nye arbeidsmåter**

For å støtte digitale arbeidsmåter, ble det i 2017 arbeidet med prioritert funksjonalitet i LOVISA for å lette dokumentbehandlingen knyttet til saksforberedelse, gjennomføring av avslutning.

Funksjonalitet knyttet til dokumentbehandling og konkret

sammenheng av dokumenter ble utviklet og testet på slutten av 2017 og er nå satt i produksjon. Utrulling til domstolene vil skje tidlig i 2018. Andre leveranser er planlagt og vil bli realisert i første del av 2018.

- **Tilpasset IT-arkitektur**

I 2017 ble IT-arkitekturen tilpasset føringer fra Difi og Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Det er etablert rutiner for forvaltning av arkitekturprinsippene, et Arkitekturforum.

- **Nytt utstyr i flere rettsaler**

Det ble kjøpt inn og installert rettssalsutstyr for å sikre at alle domstolene omfattet av satsingen har en viss kapasitet til å gjennomføre digitale rettsmøter.

- **Videreutvikling av Aktørportalen**

Vi gjennomførte en analyse for videreutvikling av Aktørportalen, som la grunnlaget for prioritering av leveranser for 2018.

- **Utvikling i domstolene**

I 2017 planla vi tiltak for å styrke domstolenes evner til å gjennomføre forbedrings- og utviklingsprosesser, noe som er sentralt for at effekten av digitaliseringen skal bli optimal. Arbeidet fortsetter i 2018.

- **Regelverksarbeid**

Vi gjennomførte en innledende analyse knyttet til regelverk, og vi har hatt tett dialog med Justis- og beredskapsdepartementet om regelverk knyttet til elektronisk kommunikasjon, elektronisk forkyning og signatur.

- **Effektiv brukerstøtte**

Det ble gjennomført en omfattende analyse og kartlegging av behov for brukerstøtte i 2017. Arbeidet fortsetter i 2018.

Flere har tatt i bruk Aktørportalen

I løpet av 2017 er Aktørportalen, som er advokatens samhandlingsportal med domstolene i sivile saker, utviklet videre

og forbedret. Ved utgangen av året var det registrert ca 7.000 brukere i Aktørportalen.

Det er nå totalt 26 domstoler (6 lagmannsretter og 20 tingretter) som tilbyr Aktørportalen for elektronisk samhandling med advokatene i sivile saker.

Høsten 2017 jobbet vi for å tilpasse Aktørportalen til obligatorisk bruk. Dette slutføres i løpet av første del av 2018.

Robust saksbehandlingssystem

2017 var det siste året i en 4-årig satsing for å modernisere og videreutvikle domstolenes saksbehandlingssystem, LOVISA.

Fokus for arbeidet i 2017 har vært å ferdigstille løsningen for Høyesterett, samt å oppgradere den tekniske plattformen. Løsningen for Høyesterett er ved utløpet av 2017 i pilot. Høyesterett skal registrere alle nye saker i LOVISA fra 1. mars 2018. Når dette er i gang vil domstolene i Norge arbeide i ett felles saksbehandlingssystem. Dette er et viktig og godt utgangspunkt for videre digitalisering av domstolenes arbeidsmåter og tjenester.

Målet med den tekniske oppgraderingen har vært å gjøre LOVISA mer robust samt å kunne installere endringer raskere og uten nedetid. Moderniseringen er en grunnleggende forutsetning for digitalisering og for raskere å kunne tilpasse saksbehandlingen til for eksempel endringer i lov eller regelverk. Den første prøven kom ved tilpasningene i LOVISA til lovendringen som avvikler juryordningen. De nødvendige endringene var gjort innen årsskiftet, slik at lagmannsrettene var klare til å ta imot saker etter ny ordning med meddomsrett.

Drift av IKT

Vi gikk i 2017 over til ny leverandør av IKT-driftstjenester, og den nye leverandøren er EVERY Norge AS. Kontrakten ble inngått i november 2016. Den nye driftsavtalen innebærer at domstolenes systemer går på en ny og teknisk oppdatert plattform. Det er store forventninger om at driften skal bli mer stabil, ha bedre kapasitet og

generelt at avtalen skal være til god støtte for domstolenes virksomhet og utvikling.

Et omfattende etableringsprosjekt pågikk fram til 11. september 2017, da domstolenes IKT-systemer ble lagt over på ny teknisk plattform driftet av EVRY. Leveransen er ikke godkjent ved utløpet av 2017, men forventes å kunne godkjennes tidlig i 2018.

Raskere IKT-hjelp

I 2017 satset vi på å få økt IKT-kompetanse ute i domstolene, slik at medarbeidere enkelt får løst problemer knyttet til IKT, og dermed får utført oppgavene sine raskere. Dette har foregått gjennom kompetansetiltak, hospitering og vektlegging av IKT-kompetanse ved nyansettelser.

Brukersenteret i Domstoladministrasjonen har sammen med flere domstoler gjennomført hospitering, erfaringsutveksling og kursing rettet mot domstolenes egne IKT-ressurser.

I overkant av 24.300 henvendelser ble behandlet av Brukersenteret i 2017, og antallet er på nivå med 2016. Målet er at enda flere ansatte skal få løst problemer i domstolen, og ikke via Brukersenteret. Derfor fortsetter arbeidet med å øke IKT-kompetansen ute i domstolen fremover.

[Til toppen av siden](#)

Kvalitets- og organisasjonsutvikling

Norges domstoler > Domstoladministrasjonen > Publikasjoner > Årsrapport 2017 > Aktiviteter og resultater > Kvalitets- og organisasjonsutvikling

-
- [Sammenslåing av domstoler](#)
 - [Felles ledelse i flere domstoler](#)
 - [Lederstøtte](#)
 - [Kompetansetiltak](#)
 - [Organisering av regnskapsfunksjonen](#)
 - [Organisering av sentralbordfunksjonen](#)
-

Sammenslåing av domstoler

- 1. januar 2017 ble tidligere Hordaland tingrett og Bergen tingrett slått sammen til nye Bergen tingrett
- 1. juli 2017 ble tidligere Sogn tingrett og Fjordane tingrett slått sammen til nye Sogn og Fjordane tingrett

I 2017 gjennomførte de fire tingrettene i Vestfold, i samarbeid med Domstoladministrasjonen, innledende avklaringer av prosessen

Domstoladministrasjonen, innledende avklaringer av prosessen som skal lede til etableringen av en ny og sammenslått Vestfold tingrett. Det er planlagt at den nye domstolen skal være etablert ved årsskiftet 2018/2019.

Videre utredning av domstolenes organisering

Det ble i 2017 nedsatt en Domstolkommisjon som skal utrede domstolenes organisering. Dagens domstolstruktur er blant temaene kommisjonen skal se nærmere på, og den vil komme med forslag til kriterier for rettskretsinndeling og lokalisering.

Felles ledelse i flere domstoler

Dagens domstolstruktur med flere små enheter og et tilsvarende høyt antall ledere, medfører betydelige ressurser knyttet til ledelse og administrative funksjoner. Med felles ledelse for to eller flere domstoler forventes en frigjøring av ressurser på disse områdene ved at færre personer utøver ledelsesfunksjonene. Dette legger til rette for at ressursene i stedet kan benyttes til domstolenes kjernevirksomhet; saksavviklingen.

Domstolene som inngår i en ordning med felles ledelse består fullt ut som selvstendige enheter.

Ved utgangen av 2017 er det etablert felles ledelse ved følgende domstoler:

- Nord-Gudbrandsdal tingrett og Sør-Gudbrandsdal tingrett
- Alstahaug tingrett, Brønnøy tingrett og Rana tingrett
- Aust-Agder jordskifterett og Marnar jordskifterett
- Glåmdal jordskifterett og Hedemarken og Sør-Østerdal jordskifterett
- Indre Hordaland jordskifterett og Nord- og Midhordland jordskifterett
- Indre Sogn jordskifterett og Sunnfjord og Ytre Sogn jordskifterett
- Nord-Gudbrandsdal jordskifterett og Vestoppland og Sør-Gudbrandsdal jordskifterett

Domstoladministrasjonens styre har også vedtatt felles ledelse for

Lofoten tingrett og Salten tingrett. Ordningen er under etablering.

Lederstøtte

Domstoladministrasjonen har tett og variert dialog med domstollederne. I lederforumene som ble gjennomført våren 2017, ble det fokusert på digitalisering, strategisk plan, ABE-reformen og budsjettsituasjonen. Høsten 2017 ble det gjennomført et samlet domstolledermøte, hvor de samme temaene fra lederforum var i fokus, i tillegg til endringsprosesser i domstolene.

Flere domstoler har gjennomført ledergruppeutvikling. Domstoladministrasjonen ønsker å stimulere domstolene til fortsatt utviklingsarbeid innenfor ledelse, og bistår domstollederne med veiledning og rådgivning i prosesser som gjennomføres i egen domstol. Domstollederne kan ta i bruk eksterne veiledere etter behov, samt gjeldende rammeavtale for lederutvikling.

Kompetansetiltak

Domstolenes kompetansebehov er styrende for kompetanseaktivitetene som utvikles og tilbys i regi av Domstoladministrasjonen. Tiltakene evalueres og forbedres kontinuerlig.

Nye domstolledere

Nyutnevnte domstolledere får tilbud om en mentor som bistår dem i det første året de er ledere. Mentorene er erfarne domstolledere som bidrar med sin kompetanse og erfaring overfor nyutnevnte kolleger. Til sammen er det siden oppstarten av ordningen i 2012 etablert nærmere 50 mentorpar i domstolene.

I 2017 har nyutnevnte domstolledere gjennomført den første av til sammen fire samlinger i programmet "Grunnleggende lederutvikling for nyutnevnte domstolledere". Programmet løper til 2019, og er det trettende kullet i rekken siden oppstarten i 2004.

For å understøtte de viktigste behovene videreføres kompetansetiltak for dommere, ledere, dommerfullmektiger og sakbeholdere innenfor samme ramme som de tre siste årene. I

saksbehandlere innenfor samme ramme som de tre siste årene. I tillegg er det en særskilt satsning på ledere og lokale ressurspersoner på digitale løsninger, gjennom midler avsatt til digitalisering.

Vi legger vekt på å utvikle og tilby konsept nasjonalt, som kan gjennomføres lokalt eller regionalt.

I 2017 ble disse nye tiltakene utviklet

- Virksomhetsutvikling med støtte i KRUT- ressursgruppe som tilbyr domstolene bistand
- Kompetanseprogram i utviklings- og forbedringsarbeid for ledere (LUF)
- Digital grunnopplæring for lokale IKT-ressurser
- Nettbaserte læringsressurser, eksempelvis podcast
- Egne tiltak knyttet til prosjektet "Digitale domstoler"
- Egne tiltak knyttet til Barnelov og Barnevernslov
- Mekling

Satningsområdene for systematisk og målrettet kompetanseheving for ledere og medarbeidere var i 2017

• Dommerseminar

92% av landets dommere deltok på Dommerseminaret i 2017, noe som er en økning fra året før hvor 89% deltok.

• Fagseminarer for saksbehandlere og ingeniører

Saksbehandlere fikk i 2017 tilbud om flere fagseminarer, i tillegg til at vi fortsatt satser på å dyktiggjøre lokale Lovisa superbrukere og IKT-ressurser. For ingeniørenes del ble det satset på økte kunnskaper, ferdigheter og holdninger i rettsmekling.

• Gruppeledertrening

I 2017 ble både dommere og saksbehandlere utdannet til gruppeledere. Gruppelederkonseptet går ut på å trene og dyktiggjøre et utvalg dommere til å kunne lede gode refleksjoner og ferdighetstrening i mindre grupper av kolleger.

- **Nasjonalt introduksjonsprogram**

I 2017 ble det arrangert fem moduler av Introduksjonsprogram for dommere og to moduler av Introduksjonsprogram for dommerfullmektiger.

- **Kollegaveiledning**

I 2017 ble 74 dommere veiledet av ressursteamet med veilederkompetanse. Hensikten med kollegaveiledningen er å bevisstgjøre dommere på egen opptreden i rettsalen, og å legge enda bedre til rette for en atferd som skaper tillit, trygghet, respekt og god kommunikasjon i saken.

Like viktig som å se hva man kan forbedre seg på, er det å se hva man gjør bra. Kollegaveiledningen bruker videoanalyse, observasjon og refleksjon som metode. Ressursteamet med veilederkompetanse består av 12 dommere.

- **Lederutvikling**

Vi startet opp et nytt modulbasert program høsten 2017; Ledelse av utviklings- og forbedringsprosesser (LUF). Dette programmet skal understøtte og trene ledelsen i domstolene i å arbeide med forbedring i egen virksomhet.

- **Utvikling av konsept som kan brukes lokalt i domstolene**

Vi utvikler konsepter og tiltak som kan brukes i domstolene, noe som legger grunnlag for erfaringsdeling og læring på arbeidsplassen. Det gir nærhet til lokale og regionale utfordringer og praksis og er kostnadsbesparende ved at det ikke arrangeres sentralt. Domstolene kan søke om økonomisk støtte til gjennomføring av tiltak.

I 2017 har vi jobbet med konseptet "Mennesker med store forståelsesvansker – ivaretagelse av rettssikkerheten".

Domstolene som benytter seg av slike nasjonale konsept gir positiv tilbakemelding både på selve konseptene og på selve tilbudet om slike konsepter. Omvendt kan også lokale initiativ bidra til nasjonale satsninger.

- **Virksomhetsutvikling med støtte i KRUT**

I disponeringskrivet for 2017 skal domstolene arbeide med utvikling innenfor ett til to fokusområder. Domstolen velger selv ulike tema eller områder den vil forbedre

Det er nedsatt et ressursteam innen Kvalitetsrammeverket for utvikling (KRUT) som drar ut til domstoler og hjelper dem i gang med arbeidet. I 2017 var medlemmer fra teamet ute i flere domstoler, og bidro til å få i gang et systematisk utviklingsarbeid i domstolen. Hele teamet er blitt Lean-sertifisert, og Lean-metoden egner seg godt i arbeidet med å forenkle arbeidsprosesser.

Faglitteratur og elektroniske rettskilder

Faglitteraturutvalget skal sikre at domstolenes behov for variert litteratur og elektroniske rettskilder innen ulike fagområder ivaretas på en best mulig måte.

Elektroniske rettskilder er blitt mer funksjonelle og dekker i større grad dommernes behov for oppslagsverk. Kostnadene ved de elektroniske rettskildene har økt kraftig de siste årene, noe som innebærer at antall bøker som nå kjøpes inn er svært begrenset.

Digitale læringsressurser

Arbeidet med digitale læringsressurser startet opp høsten 2017. Vi skal se på hvordan vi kan ta i bruk allerede eksisterende verktøy og utvikle nye læringsressurser, for en mer kostnadseffektiv kompetanseheving fremover.

Studiepermisjon for dommere

I 2017 fikk 26 dommere støtte til merutgifter og åtte dommere fikk en ekstra måned studiepermisjon.

Eksterne samarbeidsaktører og internasjonalt samarbeid i kompetansearbeidet

Vi samarbeidet med Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD) om kompetansetiltak knyttet til barn i domstolen, og vi har også noe kontakt med universitets- og høgskolemiljøene.

Norge er representert i Samarbeidsorganet for etterutdanning av dommere i Norden (SEND). I 2017 ble det gjennomført ett seminar og et årlig møte for nordiske domstoladministrasjoner. Kontakt over landegrensener og muligheter for erfaringsutvekslinger med andre lands domstolmedarbeidere er nyttig i arbeidet med å videreutvikle domstolene.

EJTN-nettverket er en viktig arena for å knytte kontakter samt å drøfte erfaringer rundt kompetansearbeid i domstolene. I 2017 ble det gjennomført to møter. Domstoladministrasjonen er representert i en internasjonal arbeidsgruppe som fokuserer på å videreutvikle arbeidet med kompetanseutvikling i Europa.

Organisering av regnskapsfunksjonen

I 2017 gjennomførte vi en mulighetsstudie om «Fremtidig organisering av regnskapsfunksjonen i domstolene». Hovedfunnene i mulighetsstudien bekrefter at det er et stort gevinstpotensiale ved å erstatte papirbaserte og manuelle arbeidsprosesser med spesialiserte og automatiserte prosesser.

Seks alternativer for organisering av regnskapsfunksjonen ble vurdert. Med bakgrunn i mulighetsstudien er det besluttet å arbeide videre i et prosjekt som skal gi grunnlag for valg mellom en samling av regnskapsfunksjonene i domstolene til én enhet eller en regionalisert løsning med inntil tre enheter. Prosjektet gjennomføres i 2018.

Organisering av sentralbordfunksjonen

«Fremtidig organisering av sentralbordfunksjonene i domstolene» ble vurdert i en mulighetsstudie i 2017. Bakgrunnen for arbeidet var at dagens organisering med om lag 100 lokale sentralbord ikke er effektiv og kvaliteten på tjenestene kan forbedres. I arbeidet ble det behandlet fem organiseringsalternativer.

Studien konkluderte med at etablering av en felles sentralbordfunksjon for domstolene og Domstoladministrasjonen, som også omfatter et tjenestesenter, er mest framtidigrettet. Det er foreløpig ingen tatt stilling til videre

mest fremtidsrettet. Det er foreløpig ikke tatt stilling til videre oppfølging av forslaget om en samling av sentralbordfunksjonene.

[Til toppen av siden](#)

Rettspolitisk arbeid

Norges domstoler > Domstoladministrasjonen > Publikasjoner > Årsrapport 2017 > Aktiviteter og resultater > Rettspolitisk arbeid

-
- [Mer effektiv straffesakskjede](#)
 - [Hurtigspor for rask behandling av saken](#)
 - [Barn i domstolen](#)
 - [Juryordningen erstattet med meddomsrett](#)
 - [Lov- og regelverksarbeid](#)
 - [Høringsuttalelser fra Domstoladministrasjonen](#)
 - [Narkotikaprogram med domstolsprogram](#)
 - [Internasjonalt arbeid](#)
 - [Rettsoppbyggende arbeid](#)
-

Mer effektiv straffesakskjede

For å sikre mer effektiv straffesakskjede ble det i 2017 startet opp et arbeid i samarbeid med Politidirektoratet og Kriminalomsorgen for å etablere strukturerte avgjørelser slik at informasjon mellom de ulike aktørene kan formidles og distribueres på en effektiv måte. Prosjektet er ventet ferdigstilt i løpet av 2018.

Det er tatt et initiativ til å se nærmere på hvordan straffesakene kan gjennomføres på en mer effektiv måte i domstolene. Dette arbeidet vil skje i et samarbeid mellom Domstoladministrasjonen, Riksadvokaten, Dommerforeningen og Advokatforeningen.

Domstoladministrasjonen har jevnlig kontakt med Riksadvokaten og Advokatforeningen i ulike spørsmål, og vi har et ønske om tett og god dialog med disse.

Hurtigspor for rask behandling av saker

I Oslo tingrett har det over to år blitt gjennomført et hurtigspor i saker hvor det er stor fare for tiltalte unnlater seg straffeforfølgning. Dette gjelder saker hvor tiltalte i hovedsak er utenlandsk opprinnelse, hvor det er fare for han vil kunne forlate landet, og hvor bevisbildet er oversiktlig. Oslo tingrett har lyktes med prosjektet fordi man har hatt et tett og godt samarbeid med politiet og advokatene i Oslo.

I dialog med Justis- og beredskapsdepartementet er det i 2017 besluttet å videreføre prosjektet i Oslo for å få mer erfaring, før det eventuelt blir besluttet å innføre en liknende ordning ved andre større domstoler.

Barn i domstolen

I 2017 ble det etablert et nært samarbeid med Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet knyttet til barn i domstolene. Gjennom arbeid med en veileder for behandling av foreldretvister, har det også vært dialog med representanter for de sakkyndige i slike saker og Barneombudet.

Vi har jobbet med å oppdatere saksflyten og maler for behandling av foreldretvister i saksbehandlingssystemet.

Juryordningen erstattet med meddomsrett

Juryordningen ble besluttet avviklet, og erstattet med meddomsrett i 2017. Den nye ordningen trådte i kraft fra 1.1.2018. Det er etablert en overgangsordning for de de sakene som etter gammel ordning

skulle ha gått med jury, og som ble anket før ikrafttredelse. Disse sakene vil kunne gå med jury såfremt de er berammet i 2018.

Lov- og regelverksarbeid

Domstoladministrasjonen har initiert et lovarbeid for å få på plass teknologifremmende regelverk for å kunne digitalisere rettsprosessene i domstolene. Dette gjelder for eksempel regelverk knyttet til elektronisk kommunikasjon med domstolen, gjennom Aktørportalen.

Vi har også initiert et regelverk for å muliggjøre opptak av rettsforhandlingene i førsteinstans, og gjenbruk av dette ved behandling i lagmannsrettene, samt et lovarbeid for gjennomføring av sikkerhetskontroll i domstolene.

Høringsuttalelser fra Domstoladministrasjonen

Forslag til ny straffeprosesslov var ute på høring i 2017.

[Les Domstoladministrasjonens høringsuttalelse til straffeprosessutvalgets forslag her.](#)

«Særdomstolutvalget» ledet av Hans Petter Graver leverte sin innstilling i mars 2017.

[Les Domstoladministrasjonens høringsuttalelse til utvalgets anbefalinger her.](#)

Narkotikaprogram med domstolskontroll

I 2016 trådte det i kraft en ny ordning med narkotikaprogram med domstolskontroll (ND-dommer). Dette innebærer at man i narkotikasaker kan idømme tiltalte et behandlingsopplegg med kontroll av domstolen.

I løpet av 2017 ble det totalt avsagt 131 ND-dommer. Dette kan pådømmes ved alle domstolene, men selve oppfølgingen skjer kun ved noen utvalgte domstoler. Tiltalte må imidlertid samtykke til at oppfølgingen kan skje ved en annen domstol enn der han ble idømt

dette.

Internasjonalt arbeid

Etter mål og handlingsplan for internasjonalt arbeid som styret i Domstoladministrasjonen vedtok i april 2015, skal vi holde norske domstoler oppdatert på internasjonal utvikling som er relevant for domstolene. Videre skal vi bidra til gjennomføring av norsk utenrikspolitikk på justisfeltet gjennom internasjonalt rettsoppbyggende arbeid, hovedsakelig ved deltakelse i EØS-midlene og ved bistand til domstolsreform på Vest-Balkan.

Det rettsoppbyggende arbeidet finansieres utenfor Domstoladministrasjonens ordinære budsjett.

European Network of Councils for the Judiciary

Domstoladministrasjonen arbeider aktivt som observatør i [European Network of Councils for the Judiciary \(ENCJ\)](#) og deltar hvert år i to av nettverkets arbeidsgrupper. I 2016/2017 deltok DA i gruppene som arbeidet med uavhengighet, og alternative konfliktløsninger (ADR). I 2017/2018 deltar vi i arbeidsgrupper knyttet til uavhengighet og kommunikasjon.

Den Europeiske Kommissjonen for Effektivitet i Rettpleien

Domstoladministrasjonen er norsk medlem til [den Europeiske Kommissjonen for Effektivitet i Rettsspleien \(CEPEJ\)](#) i Europarådet. I september 2017 stod vi som vertskap sammen med CEPEJ for det årlige møtet for kommisjonens pilotdomstoler som ble arrangert i Kristiansand. Kristiansand tingrett og Frostating lagmannsrett er norske pilotdomstoler til kommisjonen. Sammen med resten av norsk justissektor, forberedte vi svar til neste evalueringsrapport fra CEPEJ med data for 2016.

Europarådets HELP-programme

Domstoladministrasjonen deltar i [Europarådets HELP-programme](#), som fokuserer på kompetansearbeid hovedsakelig rettet mot den europeiske menneskerettighetskonvensjonen.

Samarbeid mellom de nordiske landene

I tillegg foregår det et utstrakt samarbeid på domstolsområdet mellom de nordiske landene. Blant annet møtes de nordiske administrasjonene for domstolene årlig, og nordiske dommere møtes gjennom SEND-seminarene.

Studiebesøk

Domstoladministrasjonen mottar jevnlig studiebesøk fra andre lands domstoler, og bistår norske domstoler i forberedelse av studiebesøk til utenlandske domstoler.

Rettsoppbyggende arbeid

EØS-midlene

Norge har siden inngåelsen av EØS-avtalen, etter avtale med EU, bidratt til sosial og økonomisk utjevning i EU gjennom [EØS-midlene](#). Dette er 5-årige program med budsjettamme på ca 15 milliarder norske kroner.

Justissektoren er et prioritert område for EØS-midlene. I perioden 2009-2014 ble norske faginstanser direkte involvert i programpartnere under EØS-midlene. Domstoladministrasjonen ble programpartner i Litauen, Polen og Romania.

Programmene for 2009-2014 ble avsluttet i 2017, samtidig som at arbeidet med programperioden 2014-2021 startet opp. Domstolsadministrasjonen er utpekt som programpartner i Romania og Polen, og ligger an til bli partner i Litauen og Kroatia. I tillegg vil vi inngå som prosjektpartner i enkelte prosjekt i Bulgaria.

Vest-Balkan

Domstolene i Norge har i lang tid bistått regionen Vest-Balkan i rettsoppbyggende arbeid.

I 2015 inngikk Domstoladministrasjonen en treårig avtale med Utenriksdepartementet om regional bistand til domstolsreform i på Vest-Balkan, med hovedfokus på å øke effektiviteten og kvaliteten i

domstolene. I 2017 gjennomførte vi regionale seminar, og en workshop i Oslo for Serbia, Kosovo og Montenegro, med fokus på bruk av saksbehandlingssystem og digitalisering.

Domstoladministrasjonen deltar som partner i et domstolsprosjekt i Bosnia og Herzegovina, blant annet sammen domstolsrådet i Nederland. Prosjektet fokuserer på styrking av lokal domstolledelse. Norske og nederlandske eksperter gjennomførte i 2017 en vurdering av systemet for utnevning og evaluering av dommere i Bosnia og Herzegovina.

I tillegg er vi engasjert i et prosjekt for domstolene i Kosovo, med oppbygging av nytt saksbehandlings- og informasjonssystem for domstolene.

Saksavvikling i domstolene

Norges domstoler > Domstoladministrasjonen > Publikasjoner > Årsrapport 2017 > Aktiviteter og resultater > Saksavvikling i domstolene

- [Tingrettene og Oslo byfogdembete](#)
- [Lagmannsrettene](#)
- [Høyesterett](#)
- [Jordskifterettene](#)

På www.domstol.no/statistikk finner du detaljert saksavviklingsstatistikk fra alle domstoler.

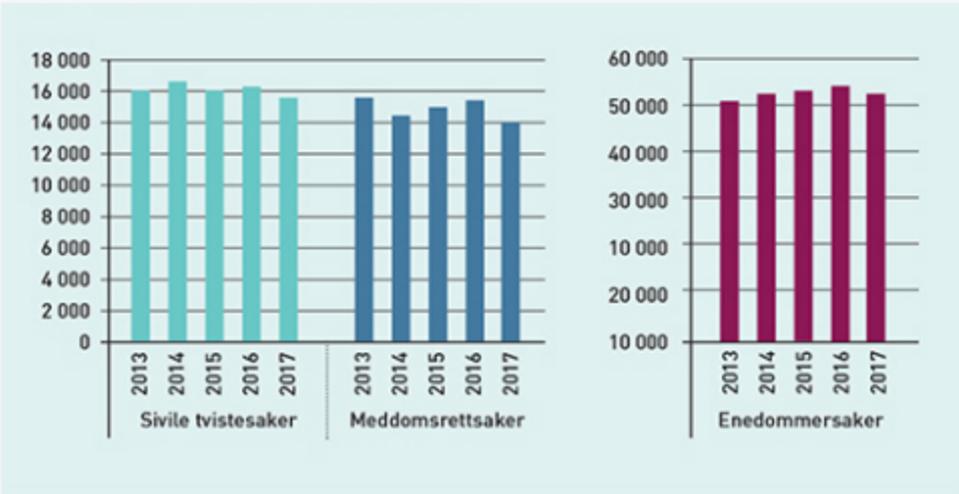
Tingrettene og Oslo byfogdembete

Saksavvikling 2017

Sakstype tingrettene	ANTALL SAKER (prosent angir endring fra 2016):			Antall domstoler utenfor mål for saksbehandlings- tid i 2017 (2016)
	Innkomet	Behandlet	Beholdning	
Sivile tvistesaker	15 537 [-5 %]	15 774 [-5 %]	7 392 [-3 %]	16 (14)

Straffesaker

Enedommersaker	52 240 (2 %)	52 168 [-4 %]	1 779 [-1 %]	0 (1)
Meddomsrettssaker	13 897 (-10%)	14 395 [-4 %]	3 675 [-13 %]	27 (25)

Innkomne saker 2013-2017

I 2017 var det en reduksjon i antall innkomne tvistesaker på fem prosent. De største kategoriene blant tvister som kom inn til domstolene i 2017 var:

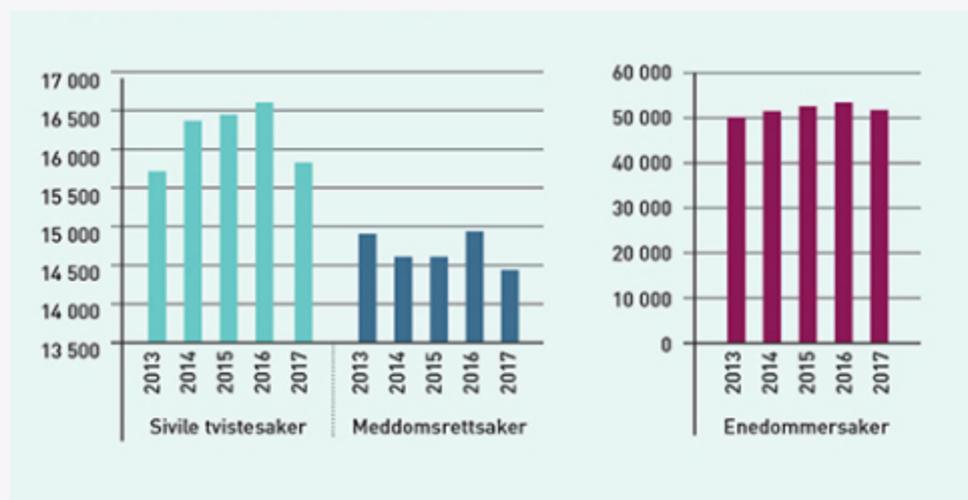
- alminnelige tvistesaker (43 prosent)
- saker etter barneloven (17 prosent)
- overprøving ved tvangsvedtak (10 prosent)
- arbeidsrettssaker (7 prosent)

Antallet innkomne meddomsrettssaker var 10 prosent lavere i 2017 enn året før. Selv om antall saker på landsbasis er redusert, har mange tingretter fått inn flere saker i 2017 enn i 2016. Andelen meddomsrettssaker med strafferamme over 6 år var i 2017 på i overkant av seks prosent, om lag samme andel som de siste årene.

Dommeravhør av barn ble overført fra domstolene til politiet mot slutten av 2015, men oppnevninger av forsvarer og

bistandsadvokat til avhørene ligger fremdeles i domstolene. Dette har medført flere saker om oppnevning av forsvarer og bistandsadvokater. Antall tilståelsespåkømmelser er lavere i 2017 som 2016. Fengslinger utgjorde 23 prosent av alle enedommersaker i 2017.

Antall behandlede saker 2013-2017

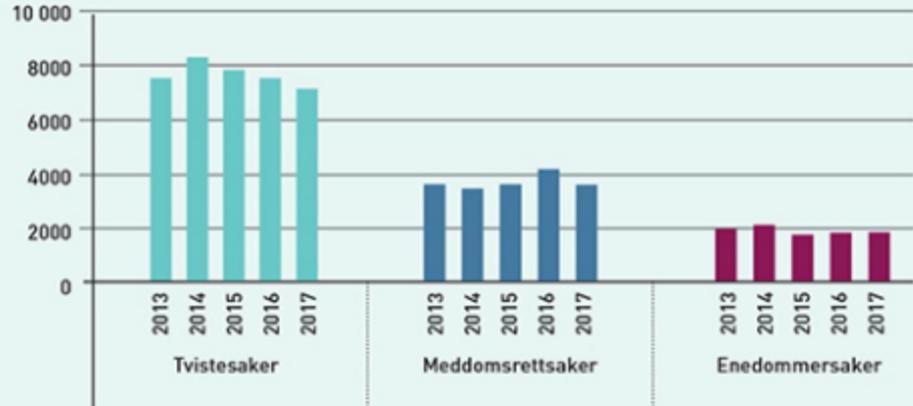

Domstolene har behandlet færre sivile tvistesaker, meddomsrettssaker og enedommersaker i 2017 enn året før.

Siden 2006 har rettsmekling vært et tilbud ved alle tingretter og lagmannsretter. I tingrettene ble det i 2017 avholdt rettsmøtninger i 1 897 saker (2 037 i 2016), og 1 234 saker er registrert som forlikt etter rettsmekling (1 301 i 2016). Omtrent 10 prosent av tvistesakene som kom inn i 2017 var saker etter småkravprosessen. I 2017 behandlet tingrettene fem gruppesøksmål, mot seks saker i 2016.

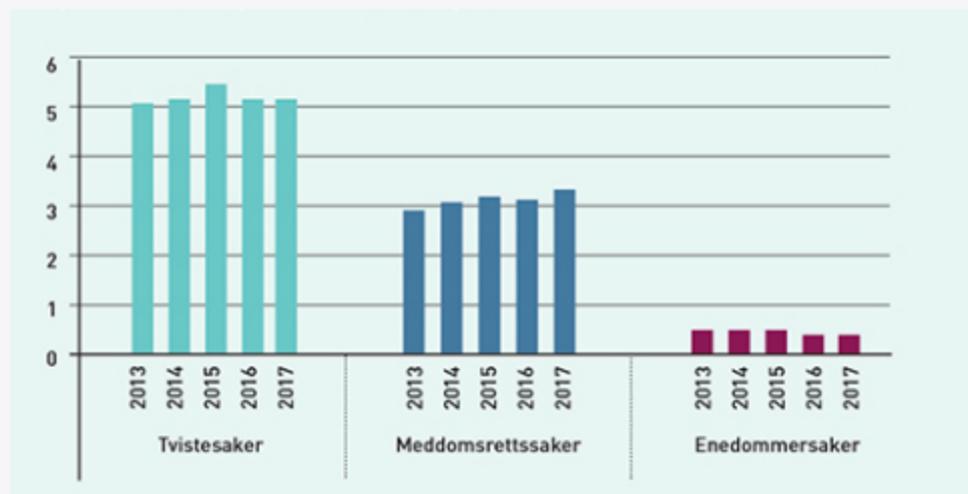
I 2017 ble 44 prosent av alle dommer i straffesaker avsagt som tilståelsespåkømmelser, mot 45 prosent i 2016.

Antall saker i beholdning 2013-2017

Domstolene behandlet flere sivile tvistesaker i 2017 enn det kom nye saker inn, og beholdningen av saker ble noe redusert. Dette gjelder også for meddomsrettsaker og enedommersaker hvor beholdningen av saker er ved utgangen av 2017 er redusert sammenlignet med forrige årsskifte.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid (mnd)

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for avgjorte tvistesaker var uendret fra 2016 til 2017. I 2017 var 16 domstoler utenfor målsettingen om saksbehandlingstid for tvistesaker på seks måneder. Dette er to flere enn i 2016.

For meddomsrettssaker var gjennomsnittlig saksbehandlingstid 3,3 måneder i 2017 mot 3 måneder i 2016. Av tingrettene var 27 domstoler utenfor målsettingen om saksbehandlingstid på tre måneder, to flere enn i 2016.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for enedommersaker har vært stabil, og godt innenfor målsettingen på én måned de siste årene. I 2017 var gjennomsnittlig saksbehandlingstid for denne sakstypen 0,4 måneder.

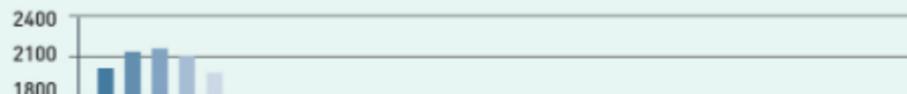
Samlet viser årsstatistikken for 2017 at 29 tingretter var utenfor målsettingene for saksbehandlingstid i en eller flere av sakstypene.

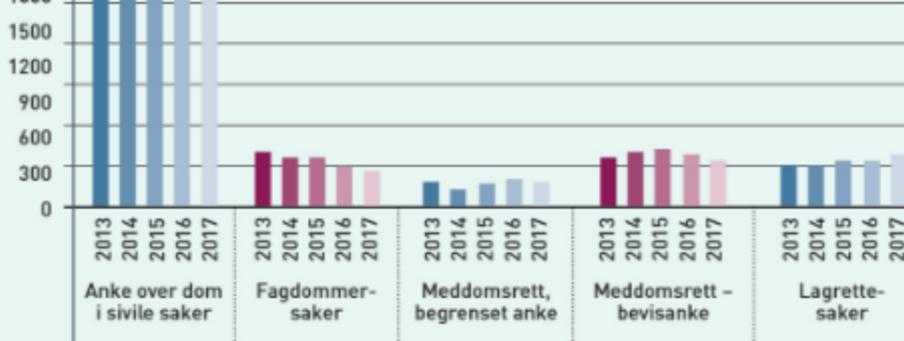
Lagmannsrettene

Saksavvikling 2017

Sakstype lagmannsrettene	ANTALL SAKER			Antall domstoler utenfor mål for saksbehandlingstid i 2017 (2016)
	Innkomet	Behandlet	Beholdning	
Anke over dom i sivile saker	1977 (-7 %)	1987 (-3%)	1066 (-2 %)	2 (1)
Fagdommersaker	281 (-7 %)	308 (-7 %)	105 (-9 %)	6 (6)
Meddomsrett - begrenset anke	192 (-12 %)	178 (-17 %)	87 (26 %)	6 (6)
Meddomsrett - bevisanke	342 (-8 %)	372 (-7 %)	216 (-5 %)	6 (6)
Lagrettesaker	355 (6 %)	344 (20 %)	188 (02 %)	6 (6)

Innkomne saker 2013-2017

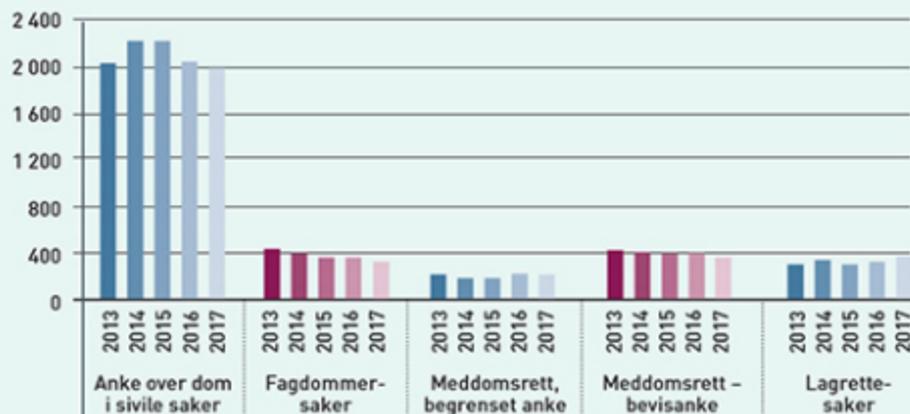

Lagmannsrettene har som tingrettene hatt reduksjon i antallet sivile ankesaker i 2017.

Lagmannsrettene mottok noen færre straffesaker til prøving i 2017 sammenlignet med 2016. Det ble prøvd 3048 anker i 2017 mot 3305 i 2016. Andelen straffesaker som henvises til behandling (inkludert saker med strafferamme seks år eller mer) var, for alle lagmannsrettene samlet, 39,4 prosent i 2017. Andelen henviste saker varierer noe mellom lagmannsrettene, mellom 36,2 prosent i Eidsivating og 41,1 prosent i Borgarting.

Antall realitetsbehandlede straffesaker i lagmannsrettene er redusert i alle sakstyper, bortsett fra i lagrettesaker hvor antall saker er det høyeste de siste 10 årene.

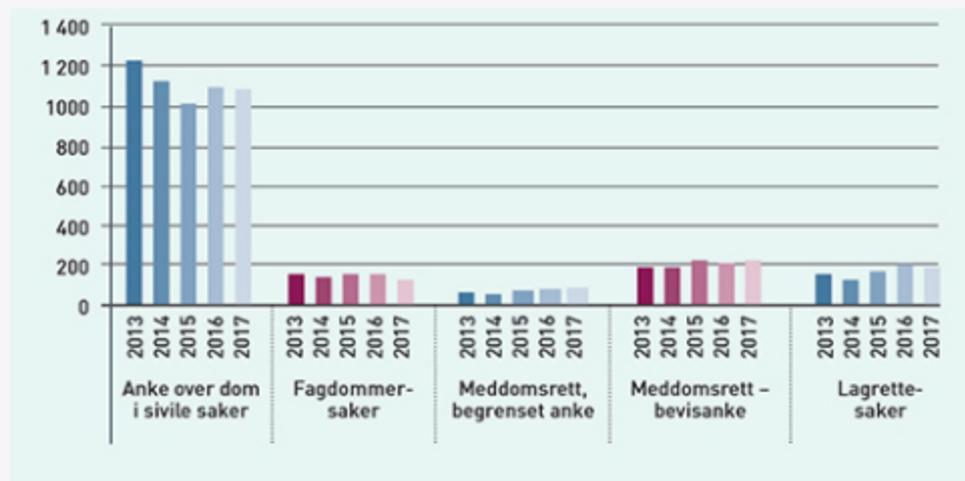
Antall behandlede saker 2013-2017

Antallet behandlede anker over dom i sivile saker er redusert i 2017 sammenlignet med 2016.

På straffesakssiden behandlet lagmannsrettene flere lagrettesaker, mens i de øvrige sakskategoriene er antall avviklede saker redusert.

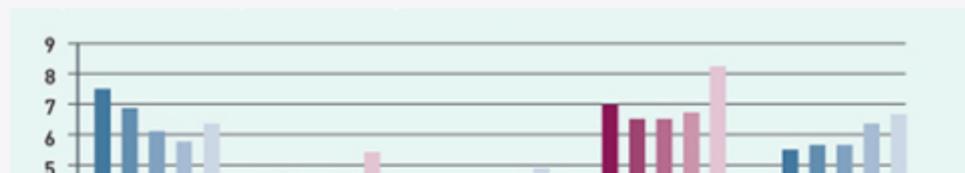
Antall saker i beholdning 2013-2017

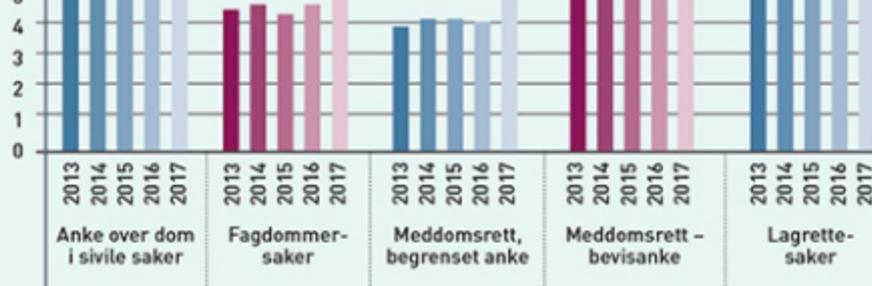

I 2017 behandlet lagmannsrettene flere anker over dom i sivile saker enn antallet innkomne saker, og beholdningen av saker er redusert.

Beholdningene av fagdommersaker og bevisanker i meddomsrett er lavere ved utgangen av 2017, sammenlignet med status ved årsskiftet 2016/2017. Antall lagrettesaker og begrensede anker i meddomsrett i beholdning er økt denne perioden.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid (mnd)

Saksbehandlingstidene er lengre i alle sakstyper i 2017, sammenlignet med 2016.

Ser vi nærmere på straffesakene, er saksbehandlingstidene lengst i bevisanker i meddomsrett og lagrettesaker. Alle lagmannsrettene har saksbehandlingstider som er lengre enn målet på tre måneder i alle straffesakstypene.

Samlet var saksbehandlingstidene i 2017 lengre enn målet på seks måneder i sivile anker over dom. Til sammenligning var lagmannsrettene innenfor målet i 2016. Det er 4 av 6 lagmannsretter som klarer målet i 2016, mot 5 av 6 året før.

Høyesterett

» [Saksavvikling for Høyesterett i 2017 kan du lese her.](#)

Jordskifterettene

I 2017 kom det inn 1336 nye saker til jordskifterettene. Det er en nedgang på 6 prosent fra 2016, da det kom inn 1425 saker til jordskifterettene. De innkomne sakene fordelte seg slik mellom de ulike sakstypene:

- 817 rettsfastsettende saker (61prosent av innkomne saker i 2017, mot 65 prosent i 2016)
- 444 rettsendrende saker (33 prosent av innkomne saker, mot 31 prosent i 2016)
- 69 skjønn (5 prosent av innkomne saker, mot 4 prosent i 2016)
- 6 gjenåpningssaker (0,5 prosent av innkomne saker, uendret fra

- 0 gjennæringsaker (0,5 prosent av inntektsaker, uendret fra 2016)

Jordskifterettene avgjorde 1288 saker i 2017, en økning på 2 prosent fra 2016, da det ble avgjort 1266 saker. Ved inngangen til 2018 ligger det 2017 saker i beholdning i jordskifterettene, en økning på 3 prosent sammenlignet med status ved inngangen til 2017.

Jordskifterettene tok i bruk ny jordskiftelov og et nytt saksbehandlingssystem f.o.m 1/1-2016. 86 prosent av de avsluttede sakene i 2017 er avviklet i henhold til ny jordskiftelov, og med en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på i overkant av ett år (375 dager). Jordskifterettene avvikler fortsatt et antall eldre saker etter gammel jordskiftelov. Basert på tilbakemeldinger fra domstolene vil de fleste slike saker være avviklet i innen 2020.

[Til toppen av siden](#)

Åpenhet og tillit

Norges domstoler > Domstoladministrasjonen > Publikasjoner > Årsrapport 2017 > Aktiviteter og resultater > Åpenhet og tillit

-
- [Informasjon og tilgjengelighet på nett](#)
 - [Rett på sak - både på papir, nett og podkast](#)
 - [Dommernes mediegruppe](#)
 - [Klart språk i domstolenes maler](#)
 - [Service i domstolene](#)
 - [Meddommere skal bli godt ivaretatt](#)
 - [Tjenesteutvikling ved samlokaliseringer](#)
 - [Vitner og vitnestøtte](#)
-

Målet for kommunikasjonsarbeidet er at domstolene skal ha tillit i samfunnet. For å oppnå dette jobber vi med åpenhet ved at domstolenes aktører skal kunne bli kjent med sine rettigheter og plikter og at innbyggerne vet hvordan domstolene fungerer.

Informasjon og tilgjengelighet på nett

Vi har tilrettelagt for «Digitalt førstevalg» ved at våre digitale flater skal være den viktigste kanalen for informasjon og dialog mellom innbyggere, brukere og domstolene.

Målgruppene for portalen domstol.no sine er domstolenes brukere og faste aktører, skoleelever, studenter og det rettssøkende publikum. Alle domstolene har i tillegg egne nettsteder på portalen, med lokal informasjon.

Det skal være enkelt for brukere å finne informasjon om og komme i kontakt med sin lokale domstol. Derfor har alle domstolene sitt eget nettsted. Det har også Tilsynsutvalget, Innstillingsrådet, Finnmarkskommisjonen og Utmarksdomstolen for Finnmark.

Samlet er antall sidevisninger ca. 10 millioner sidevisninger i året.

Oversikt over de mest besøkte sidene på domstol.no i 2017

- Forsiden domstol.no
- Når går rettssaken på domstol.no
- Aktørportalen – forside på domstol.no
- Tid og sted for rettssaken på Oslo tingretts nettsted
- Høyesterett forside
- Høyesterett saksliste
- Innstillingsrådet – ledige dommerembeter
- domstol.no/skjema på domstol.no
- Domstol.no/rettsgebyr på domstol.no
- Pressetjenester på domstol.no
- Anmeldte dødsfall på Oslo byfogds nettsted

Informasjon om når rettssaker går

Alle domstolenes berammingslister er tilgjengelige på nett.

Ved utgangen av 2017 var 50 domstoler også med på en ordning hvor avgjørelser publiseres på domstol.no. Dette bidrar til en lik praksis for mediernes innsyn og gjør at domstolene enkelt kan gi media innsyn i dokumenter. Tingrettenes og lagmannsrettens berammingslister for pressen ligger samme sted. Høyesterett legger sine avgjørelser på sine nettsider.

Omtrent 1800 journalister har adgang til domstolenes pressesider og det er Domstoladministrasjonen som behandler søknadene. Dokumenter som ifølge regelverket ikke kan ligge på nettsteder, må pressen fremdeles kontakte domstolene om.

Sosiale medier

Flere domstoler og Domstoladministrasjonen er på Facebook og Twitter. Vi ønsker å styrke dialogen med brukere og publikum ved å være tilgjengelige og synlige i sosiale medier.

Domstolene i sosiale medier (antall følgere per januar 2018)

Twitter

- www.twitter.com/hoyesterett_no (3692 følgere)
- www.twitter.com/borgartinglagmr (1385 følgere)
- www.twitter.com/oslotingrett (4608 følgere)
- www.twitter.com/frstadingrett (376 følgere)
- www.twitter.com/obyf (658 følgere)
- www.twitter.com/domstoladm (3847 følgere)
- www.twitter.com/lekdommer (820 følgere)

Facebook

- www.facebook.com/domstoladministrasjonen (2821 følgere)
- www.facebook.com/lekdommer (2321 følgere)
- www.facebook.com/Fredrikstadingrett (375 følgere)
- www.facebook.com/halogaland (174 følgere)
- www.facebook.com/ttingrett (Trondenes, 439 følgere)
- <http://www.facebook.com/oslotingrett> (1442 følgere)
- <https://www.facebook.com/MeddommeriOslo/> (1761 følgere)
- <http://www.facebook.com/NedreRomeriketingrett> (151 følgere)
- www.facebook.com/NTtingrett (Nord-Troms, 228 følgere)

Intranett

Domstolenes intranett er godt bruk gjennom 2017. Intranettet

Domstolernes intranett er godt bruk gjennom 2017. Intranettet inneholder blant annet grupper, nyheter, ansatteoversikt, varsler og faglig innhold og det skal støtte faglig samarbeid og sosialt samhold.

Nyheter og ulike varsler blir brukt lokalt i domstoler og Domstoladministrasjonen, og som sentral fellesinformasjon. I 2017 hadde vi 237 636 treff på lokale og sentrale nyheter (238 066 i 2016).

Intranett, som var nytt i 2013, er stadig under utvikling. Mange domstoler bidrar i dette arbeidet. Gjennom intranett skal vi dele og samarbeide på tvers av domstoler. Bruk av grupper - diskusjonsforum - bidrar til dette. Ved utgangen av 2017 hadde vi rundt 250 grupper. Gruppen med størst aktivitet i 2017 er Aktørportalen med 7 475 besøk (5 005 besøk i 2016). Bruken av grupper viser at det oppleves som nyttig å møtes i digitale rom.

Rett på sak - både på papir, nett og podkast

Domstolmagasinet Rett på sak kom med fire nummer i 2017. Opplaget er på cirka 2600 eksemplar og går til alle ansatte i domstolene samt andre interesserte i justissektoren og samfunnet for øvrig.

I 2017 startet også podkasten Rett på sak fra Domstolene i Norge, rettet mot det interesserte publikum. Tre program ble laget om Jensen/Cappelen-saken, domstolenes uavhengighet samt hurtigdomstoler. Flere program vil bli laget i 2018.

Dommernes mediegruppe

I et samarbeid mellom Dommerforeningen, Domstoladministrasjonen og enkelte dommere er Dommernes mediegruppe aktive. I 2017 medvirket gruppen i ca. et oppslag i uken.

» [Les mer om Dommernes mediegruppe på nettsiden deres.](#)

Klart språk i domstolenes maler

I 2017 gjennomførte tre domstoler og Domstoladministrasjonen

I 2017 gjennomførte tre domstoler og Domstoladministrasjonen skriveverksteder for å sikre et klarere og tydeligere språk i et utvalg maler som domstolene benytter. Målet var å bidra til at mottaker av brev og veiledninger får informasjon om rettigheter og plikter i et klart og godt språk.

De deltakende domstolene var Eidsivating lagmannsrett, Hedmarken tingrett og Oslo tingrett. Direktoratet for forvaltning og IKT (DIFI) støttet prosjektene med midler som skulle brukes til å leie inn språkkonsulenter. Språket i brev og veiledninger til selvprosederende parter (parter som ikke har advokat) ble prioritert.

Service i domstolene

Vi jobber med service- og tjenesteutvikling for at de profesjonelle aktørene og det rettssøkende publikum skal få god service og brukertilpassede tjenester, med bruk av færre ressurser.

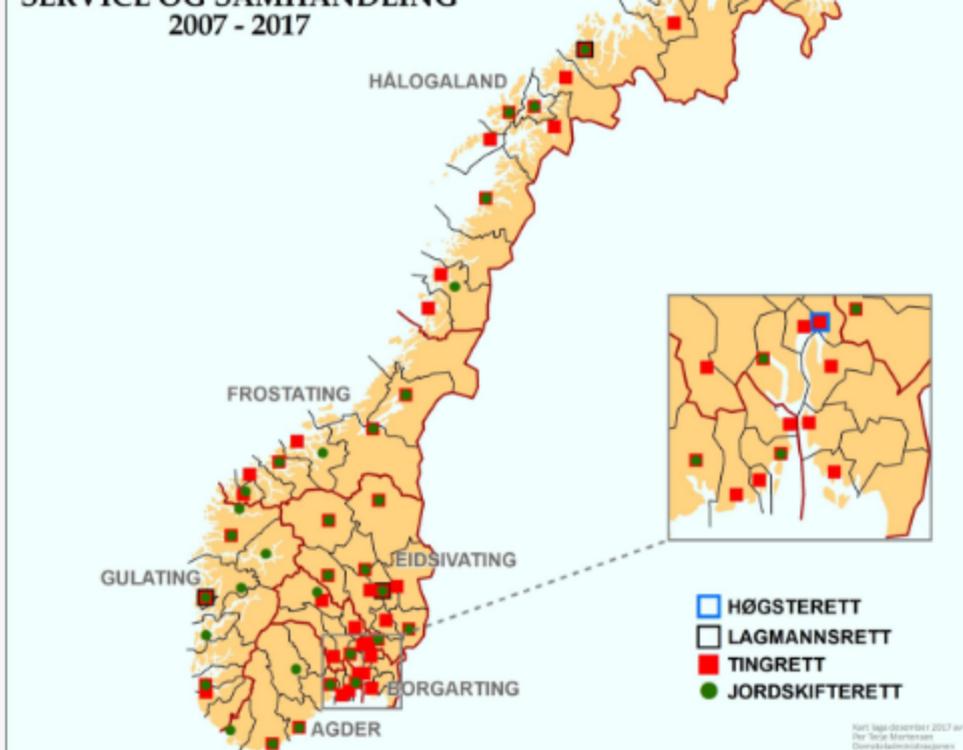
Konseptet "Service & samhandling"

I 2017 videreutviklet vi konseptet "Service & Samhandling", med fokus på de menneskelige møtepunktene i en digitaliseringshverdag. Konseptet skal gi godt samhandlings- og servicemiljø internt i domstolene, ved å bevisstgjøre ansatte i situasjoner hvor de møter aktører, brukere og det rettssøkende publikum; fra direkte kontakt til skriftlig kommunikasjon. Vi mener at god service utad forutsetter et godt samhandlings- og servicemiljø internt.

Ved utgangen av 2017 har til sammen over 90 domstoler gjennomført konseptet "Service & Samhandling". Ut fra seminarene er det blant annet laget huskelister som er tilgjengelige for domstolene på intranett. Arbeidet videreføres i 2018.

I løpet av perioden 2007-2017 har hele 1 750 domstolansatte deltatt på seminarene, som er basert på verdiene i domstolens idè- og verdigrunnlag. Målet er at samtlige domstoler skal ha fått tilbudet innen 2018.

Ny tiltakspakke for serviceutvikling - «Den profesjonelle servicemedarbeider»

I 2017 ble det utviklet en tiltakspakke (casefilm med veileder) til bruk i domstolenes lokale og regionale utviklingsarbeid. Dette gjør at domstolene selv kan gjennomføre tiltaket med lokale ressurser, slik at vi reduserer ressursbruk til serviceseminar.

Det ble gjennomført piloter på regional samling for Domstolene i Oppland - Gjøvik, Valdres, Nord-Gudbrandsdal og Sør-Gudbrandsdal tingretter, og i forbindelse med oppstart av felles-tjenester og felles serviceenhet i samlokaliserte domstoler på Steinkjer.

Denne tiltakspakken er tilgjengelig for domstolene fra og med 2018. Filmen finnes med tekst på bokmål, nynorsk samisk og engelsk, og veilederen på bokmål, nynorsk og samisk.

Tjenesteutvikling ved samlokaliseringer

Tjenesteutvikling ved samlokaliseringer

Høsten 2017 gjennomførte vi en seminardag for de samlokaliserte domstolene på Steinkjer, i forbindelse med at det skulle opprettes en ny, felles serviceavdeling. Tiltaket fokuserte på å utnytte samlokaliseringspotensialet mest mulig.

Domstolene på Steinkjer har skrevet en rapport om samlokaliseringen som kan være nyttig for andre domstoler og Domstoladministrasjonen. Rapporten gir en god innføring i utviklingen av det interne samarbeidet, en analyse av hvordan andre samlokaliseringer er organisert og gir i tillegg idéer til hvordan samlokaliseringer kan gjennomføres i fremtiden.

Meddommere skal bli godt ivaretatt

Ett av punktene i handlingsplanen vår, "Sannhetens øyeblikk - handlingsplan for serviceutvikling i domstolene og Domstoladministrasjonen", er "God ivaretagelse av meddommere". Handlingsplanen skal styrke en verdig domstolsbehandling og øke publikums tillit til rettssystemet i Norge, ved å sikre at domstolene gir profesjonell service i tråd med samfunnets forventninger.

Pilotprosjekt

Fire pilotdomstoler planla og gjennomførte en rekke tiltak som en forberedelse til det nye meddommerutvalgets oppstart 1. januar 2017. Pilotdomstolenes rapport «God ivaretagelse av meddommere» gir anbefalinger til videre arbeid med meddommere.

Flere av anbefalingene er tatt videre gjennom prosjektet Digitale domstoler, blant annet SMS-varsling, behov for endringer i domstolloven og forbedring av meddommerportalen.

Meddommervalg

I 2017 gjennomførte vi en undersøkelse for å evaluere meddommemervalget i 2016 ut mot alle kommunene i Norge.

Vi brukte tjenstedesign for å kartlegge meddommervalg for alle meddommere og involverte aktører. Prosessen ble gjennomført sammen med aktørene i meddommervalget. Hensikten var å skape

forståelse for hverandres arbeid og få et helhetlig bilde av meddommervalgprosessen for å forbedre og effektivisere den.
» [Les mer om hva det vil si å være meddommer her.](#)

Vitner og vitnestøtte

Ved utgangen av 2017 har 43 domstoler etablert en vitnestøtteordning. Flere domstoler tar sikte på å etablere en vitnestøtteordning i 2018.

En vitnestøtte er en trent frivillig som tilbyr medmenneskelig støtte og praktisk informasjon og veiledning til vitner når de kommer til domstolen. Vitnestøtte øker servicenivået i domstolene ved at de er til stede i publikumsområdene. Domstolene samarbeider med Røde Kors om vitnestøttevirksomheten.

42 prosent av domstolene med vitnestøtte tilbyr dette både i straffesaker og sivile saker. Over 70 000 vitner møter i norske domstoler hvert år. 85 prosent av vitnene møter i domstoler som tilbyr vitnestøtte.

Fremmer rettssikkerheten

"Et trygt vitne er et godt vitne" er slagordet for vitnestøtte. Tanken bak er at et vitne som har fått god informasjon om hva som vil skje i retten og hatt noen å snakke med, bedre kan konsentrere seg om sin forklaring. Trygge vitner som avgir en god forklaring gir retten et bedre grunnlag for sin avgjørelse. Slik fremmer vitnestøtte rettssikkerheten.

Antall biståtte vitner og vitnestøtter i 2017

Domstolene hadde per 31.12.2017 420 vitnestøtter som bisto 10 000 vitner i 2017. Det ble gjennomført 10 vitnestøttekurs og 39 samlinger for vitnestøtter i 2017.

Antall vitner som mottar vitnestøtte holder seg jevnt og godt, og stadig flere domstoler tilbyr vitnestøtte også i tvistesakene. All erfaring viser at behovet for vitnestøtte er minst like stort i de sivile sakene, og det er derfor svært positivt at vitner i sivile saker nå også får tilbud om vitnestøtte.

Vitnestøtte i norske domstoler vant Crystal Scales of Justice Award 2017

Prisen ble delt ut av Europarådet gjennom European Commission for the Efficiency of Justice (CEPEJ). CEPEJ sitt formål med prisutdelingen er å fremheve nyskapende praksis som bedrer effektivitet og kvalitet i rettssystemet.

Forankring og utvidelse av tilbudet

Vitnestøttevirksomheten er avhengig av at alle aktørene ser nytten i vitnestøtte for at den skal bli godt benyttet. Aktørene kan henvise vitner direkte eller informere vitner om vitnestøtte lokalt. I 2018 vil Domstoladministrasjonen fortsette arbeidet med å forankre

virksomheten mer hos advokatene.

Vitnestøttevirksomheten utvider stadig sin virksomhet og samarbeider mer med aktørene enn tidligere, for en helhetlig ivaretagelse av vitner. Ett eksempel er fra Oslo, der vitnestøtteordningen har et samarbeid med Prosjekt November, et treårig prøveprosjekt for tverrfaglig samarbeid om utsatte, deres familie og utøvere av vold i nære relasjoner.

[Til toppen av siden](#)

Framtidsutsikter

Norges domstoler > Domstoladministrasjonen > Publikasjoner > Årsrapport 2017 > Framtidsutsikter

-
- [Tiltro i samfunnet](#)
 - [Mer effektive domstoler](#)
 - [ABE-kutt](#)
 - [IT-utstyr i domstolene](#)
 - [Rettsbygninger](#)
 - [Domstolsstrukturen](#)
-

Tiltro i samfunnet

Tiltroen til domstolene er rekordhøy, noe som er en meget god og viktig forutsetning for et velfungerende samfunn. Samtidig kan enkelte hendelser eller avgjørelser alltid påvirke en slik tiltro.

Den viktigste forutsetningen for høy tillit er at domstolene avsier rettsavgjørelser som blir akseptert og respektert. At avgjørelser blir avsagt til rett tid er også viktig for det rettsøkende publikum. Statistikken viser at det kom inn færre saker til domstolene i 2017. 2018 vil vise om det er begynnelsen på en trend eller om det var tilfældige utslag.

Mer effektive domstoler

Det arbeides kontinuerlig med å gjøre domstolene mer effektive. Sammen med kontinuerlig digitalisering står prosjektet Digitale domstoler sentralt. I prosjektet deltar 27 domstoler ved årets utgang. Med digitalisering og nye arbeidsprosesser skal rettsprosessen forenkles og forbedres. Domstoladministrasjonen foreslår at prosjektet utvides til å omfatte alle domstoler, men det forutsetter økte budsjettammer.

ABE-kutt

ABE-reformen er et generelt kutt i budsjettene til de fleste statlige virksomheter. Hensikten er å effektivisere og frigjøre midler til politiske prioriterte oppgaver. Kuttene har i de senere år vært på mellom 0,5-0,8 prosent.

Reformen tar ikke hensyn til at domstolenes muligheter for effektivisering begrenses av en fastlåst domstolstruktur og sterkt lovregulerte arbeidsprosesser i domstolene.

I perioden fra 2016 til 2018 vil de samlede ABE-kuttene for domstolene utgjøre nesten 50 mill. kr. Så langt har dette blitt håndtert gjennom nedbemanning i domstolene med mellom 40 og 50 stillinger. Nedbemanningen vil fortsette i 2018.

Samtidig viser saksbehandlingstiden at det mange steder er behov for økt bemanning.

IT-utstyr i domstolene

Investeringene innen IT har over flere år vært alt for lave i domstolene. Resultatet er at domstolene har mye teknisk utstyr som er utdatert. Domstoladministrasjonen kommer til å øke investeringer i 2018 og kommende år til teknisk utstyr. Det gjelder ikke minst innenfor jordskifterettene.

Det er også høyere krav til teknisk utstyr i domstolenes ca. 450 rettsaler. Det samme gjelder for sikkerhet, både for besøkende og

rettssaler. Det samme gjelder for sikkerhet, både for besøkende og ansatte. Det er derfor behov for å etablere sikkerhetskontroll i mange tinghus.

Rettsbygninger

Mange tinghus er uhensiktsmessige ut fra dagens krav og forventninger. Det arbeides med utbedringer i eksisterende lokaler. Noen steder, som i Bergen, Drammen og Stavanger arbeides det med større byggeprosjekter.

Domstolsstrukturen

Det arbeides for å justere domstolstrukturen noe gjennom sammenslåinger der det er naturlig, og det opprettes også felles domstolledelse, og felles lokalisering mellom tingretter og jordskifteretter, der det er særlig grunner til dette.

DOMSTOLENE I NORGE
Org. nr.: 984195796

Riksrevisjonens beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Riksrevisjonen har revidert Domstolene i Norges årsregnskap for 2017. Årsregnskapet består av ledelseskommmentarer, oppstilling av bevilgnings- og artskontorrapportering og virksomhetsregnskap, inklusiv noter til årsregnskapet for regnskapsåret avsluttet per 31. desember 2017.

Bevilgnings- og artskontorrapporteringen viser at 4 250 578 283 kroner er rapportert netto til bevilgningsregnskapet. Virksomhetsregnskapet viser at resultatet av periodens aktiviteter er 0 kroner, at summen av innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten er 1 276 870 kroner.

Etter Riksrevisjonens mening gir Domstolene i Norges årsregnskap et dekkende bilde av virksomhetens disponible bevilgninger, inntekter og utgifter i 2017 og av mellomværende med statskassen per 31. desember 2017, i samsvar med regelverk for statlig økonomistyring. Vi mener videre at årsregnskapet gir et rettviseende bilde av virksomhetens resultat for 2017 og av eiendeler, gjeld og statens kapital per 31. desember 2017, i samsvar med statlige regnskapsstandarder (SRS).

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig revisjon (ISSAI 1000–2999). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet under «Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet». Vi er uavhengige av virksomheten slik det kreves i lov og instruks om Riksrevisjonen og de etiske kravene i ISSAI 30 fra International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI's etikkregler), og vi har overholdt de øvrige etiske forpliktelsene våre i samsvar med disse kravene og INTOSAI's etikkregler. Etter vår oppfatning er revisjonsbevisene vi har innhentet, tilstrekkelige og hensiktsmessige som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon i årsrapporten

Ledelsen er ansvarlig for årsrapporten, som består av årsregnskapet (del VI) og øvrig informasjon (del I–V). Riksrevisjonens uttalelse omfatter revisjon av årsregnskapet og virksomhetens etterlevelse av administrative regelverk for økonomistyring, ikke øvrig informasjon i årsrapporten (del I–V). Vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese den øvrige informasjonen i årsrapporten. Formålet er å vurdere om det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige informasjonen, årsregnskapet og kunnskapen vi har opparbeidet oss under revisjonen. Vi vurderer også om den øvrige informasjonen ser ut til å inneholde vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å rapportere dette i revisjonsberetningen. Det er ingenting å rapportere i så måte.

Ledelsens , styrets og det overordnede departementets ansvar for årsregnskapet

Ledelsen og styret er ansvarlig for å utarbeide et årsregnskap som gir et dekkende og rettviseende bilde i samsvar med henholdsvis regelverk for økonomistyring i staten og de statlige regnskapsstandardene (SRS). Ledelsen og styret er også ansvarlig for å etablere den interne kontrollen som de mener er nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Det overordnede departementet og styret har det overordnede ansvaret for at virksomheten rapporterer relevant og pålitelig resultat- og regnskapsinformasjon og har forsvarlig internkontroll.

Riksrevisjonens oppgaver og plikter

Målet med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som gir uttrykk for Riksrevisjonens konklusjon. Betryggende sikkerhet er et høyt sikkerhetsnivå, men det er ingen garanti for at en revisjon som er utført i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig revisjon (ISSAI 1000–2999), alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir ansett som vesentlig dersom den, enkeltvis eller samlet, med rimelighet kan forventes å påvirke de beslutningene brukere treffer på grunnlag av årsregnskapet.

Vi utøver profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen, i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og ISSAI 1000–2999.

Vi identifiserer og anslår risikoene for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten den skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Videre utformer og gjennomfører vi revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer og innhenter tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon ikke blir avdekket, er høyere for feilinformasjon som skyldes misligheter, enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil. Grunnen til det er at misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, feilpresentasjoner eller overstyring av intern kontroll.

Vi gjør også følgende:

- opparbeider oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige ut fra omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om hvor effektiv virksomhetens interne kontroll er
- evaluerer om regnskapsprinsippene som er brukt, er hensiktsmessige, og om regnskapsestimater og tilhørende opplysninger som er utarbeidet av ledelsen, er rimelige
- evaluerer den totale presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene
- evaluerer om årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et dekkende og rettviseende bilde i samsvar med henholdsvis regelverk for økonomistyring i staten og de statlige regnskapsstandardene (SRS)

Vi kommuniserer med ledelsen og styret og informerer det overordnede departementet, blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og når revisjonsarbeidet skal utføres. Vi vil også ta opp forhold av

betydning som er avdekket i løpet av revisjonen, for eksempel svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Når det gjelder forholdene som vi tar opp med ledelsen og styret, og informerer det overordnede departementet om, tar vi standpunkt til hvilke som er av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet, og avgjør om disse skal regnes som sentrale forhold ved revisjonen. De beskrives i så fall i et eget avsnitt i revisjonsberetningen, med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring. Forholdene omtales ikke i beretningen hvis Riksrevisjonen beslutter at det er rimelig å forvente at de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring vil være større enn offentlighetens interesse av at saken blir omtalt. Dette vil bare være aktuelt i ytterst sjeldne tilfeller.

Dersom vi gjennom revisjonen av årsregnskapet får indikasjoner på vesentlige brudd på administrative regelverk for økonomistyring, gjennomfører vi utvalgte revisjonshandlinger for å kunne uttale oss om hvorvidt det er vesentlige brudd på slike regelverk.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon knyttet til administrative regelverk for økonomistyring

Vi uttaler oss med moderat sikkerhet om hvorvidt vi er kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene på en måte som i vesentlig grad strider mot administrative regelverk for økonomistyring. Uttalelsen bygger på ISSAI 4000-serien for etterlevelsesrevisjon. Moderat sikkerhet for uttalelsen oppnår vi gjennom revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi finner nødvendige.

Basert på revisjonen av årsregnskapet og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til ISSAI 4000-serien, er vi ikke kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene i strid med administrative regelverk for økonomistyring.

Oslo; 30.04.2018

Etter fullmakt

Tor Digranes
ekspedisjonssjef

Stein Jahren
avdelingsdirektør

Brevet er ekspedert digitalt og har derfor ingen håndskreven signatur